

SKOLHUS I UPPSALA KOMMUN

KULTURHISTORISK BYGGNAD SINVENTERING

Johan Dellbeck
2001

UPPLANDSMUSEET

Innehållsförteckning

Inledning	2
Skolbyggnaderna i Uppsala kommun	2
Renoveringar och ombyggnader	3
Svenska skolhus, en kort historik	4
Källor	5

Almunge – Knutby kommundel

Knutby skola	6
Almunge skola	7
Länna skola	8
Funbo skola	9

Björklinge –Bälinge kommundel

Björklinge kyrkskola	10
Skuttunge skola	11
Bälingeby skola	13
Jumkils skola	15
Börje skola	15

Centrala stadens kommundel

Vaksalaskolan	16
Almtunaskolan	21

Danmarks kommundel

Danmarks skola	24
----------------	----

Eriksbergs kommundel

Bergaskolan	26
Eriksbergsskolan	28

Gamla Uppsala kommundel

Gamla Uppsala skola	30
---------------------	----

Gottsunda kommundel

Sunnerstaskolan	31
-----------------	----

Hagunda kommundel

Skogstibble skola	32
-------------------	----

Luthagens kommundel

Sverkerskolan	33
Tiundaskolan	37
Eriksskolan	39

Rasbo kommundel

Stavby skola	41
--------------	----

Svartbäckens kommundel

Domarringens skola	42
--------------------	----

Vaksala kommundel

Brantingsskolan	45
-----------------	----

Vattholma kommundel

Skyttorpsskolan	48
Storvretaskolan	49

2001

Inledning

Det här är en arkitektur- och kulturhistorisk inventering av skolbyggnader i Uppsala kommun. Den är utförd av Upplandsmuseet i samarbete med Temagruppen i Uppsala som gjort en lokalutredning om kommunens skolor på uppdrag av produktionsenheten i kommunstyrelsens kontor.

Syfte

Syftet med inventeringen är att beskriva – arkitektur- och kulturhistoriskt intressanta och värdefulla skolbyggnader i kommunen. Syftet är vidare att den ska tjäna som vägledning inför framtida renoveringar och ombyggnader.

Inventeringen är selektiv. 24 skolor har inventerats. Skolorna är de som bedömts vara intressantast ur arkitektur- och kulturhistorisk synvinkel. Tiden och ekonomin har ej medgett en totalinventering. Det varsamhetsperspektiv som här förespråkas gäller i princip alla skolor och inte bara de 24 inventerade.

Varsamhet

Varsamhetsperspektivet ska enligt plan- och bygglagen beaktas vid varje ombyggnad (PBL 3:10) och särskilt värdefulla byggnader får ej förvanskas (PBL 3:12). Det är viktigt att förändringar utförs varsamt med hänsyn till byggnadens kulturhistoriska och arkitektoniska kvaliteter. Särskilt värdefulla byggnader brukar markeras med "q" i detaljplan. Skolorna i Uppsala kommun har dock sällan skyddsbestämmelser i plan eftersom planerna många gånger är från den tid då skolorna byggdes. Denna inventering är en fingervisning om byggnadens eventuella kulturhistoriska status. Inventeringen kan också utgöra kulturhistoriskt underlag för framtida kommunal planering.

Till beskrivningen av varje skola har fogats en kulturhistorisk värdering som även räknar upp detaljer av värde för

helhetsupplevelsen av skolbyggnaderna. Detaljerna bör i möjligaste mån bevaras vid ombyggnad. Dessutom anges för de värdefullaste skolorna riktlinjer för eventuell framtida detaljplanering.

Källor

Den främsta källan är byggnaderna själva. Vad gäller uppgifter om byggnadsår och arkitekter har stadsarkivets skriftserie om folkskolehus i Uppsala varit till stor hjälp. Där presenteras också ett omfattande ritningsmaterial. Byggnadsnämndens ritningar har ej gått igenom. Tiden har varit för knapp för det. Aktuella situationsplaner över skolorna finns ej att tillgå. Fotografierna är tagna av författaren om ej annat anges. Negativ förvaras i Upplandsmuseets arkiv.

Skolbyggnaderna i Uppsala kommun

De inventerade skolbyggnaderna kan indelas i fyra olika kategorier.

1. Äldre folkskolor på landsbygden från 1800-talet och det tidiga 1900-talet. Hit hör Bälunge skola, Funbo skola, Junkils skola, Börje skola, Gamla Uppsala skola, Almunge skola, Danmarks skola och Stavby skola.

Karakteristiskt för skolorna i grupp 1 är att de ofta är belägna i närheten av kyrkan och sockencentrum. De är byggda i trä och innehåller få klassrum. De har tidigare ofta innehållit även lärarbostad på vinden.

2. 1950- och 60-talens enhetsskolor på landsbygden. De är vanligen byggda i anslutning till en äldre skola. Till gruppen hör skolorna i Knutby, Almunge, Storvreta, Skyttorp, Björklinge, Bälunge, Skuttunge, Länna, Skogstibble och Danmark. Skolorna i denna grupp är relativt enhetligt utformade. De utgörs av en rektangulär byggnad, oftast i två våningar. De har sidokorridorsplaner och vanligen klassrum i söderläge. De flesta

funktioner får plats i en och samma byggnad. De är byggda i tegel och har tegeltak och fasader i tegel eller puts.

3. Äldre folkskolor i Uppsala stad byggda mellan 1906 och 1953. Hit hör Sverkerskolan, Vaksalaskolan, Bergaskolan, Domarringens skola och Almtunaskolan. De äldre folkskolorna i Uppsala stad är av två typer. Sverkerskolan representerar de stora skolborgar som byggdes i städerna kring sekelskiftet 1900. De har ofta, som Sverkerskolan, två trapphus kring vilka klassrummen grupperar sig. De är byggda i tegel och har rikt utsmyckade fasader och spelar en viktig roll i stadsbilden. Två stora folkskolehus av detta slag var Balderskolan på Kungsgatan och den nu rivna Centralskolan (Prinsens skola) i kv Toven på andra sidan Kungsgatan. Bergaskolan, Almtunaskolan och Domarringens skola står för funktionalismens skolplanering där lokalerna grupperades striktare efter funktionella och tekniska krav i sinsemellan sammanhängande flyglar. I dessa skolor lades också stor vikt vid byggnadernas utformning. Skolorna är byggda i traditionella material med många dekorativa inslag.

Till gruppen kan även räknas Eriksskolan och Sunnerstaskolan, vilka byggdes som folkskolor i dåvarande Bondkyrko kommun men som 1947 inkorporerades i Uppsala stad.

4. Grundskolor i Uppsala stad
Grundskolorna från 1950- och 60-talen representeras i inventeringen av Brantingskolan, Eriksbergsskolan och Tiundaskolan. De rymmer många specialsalar inrymda i flera olika byggnader. Tidstypiskt är även centralkaprum med elevskåp. Skolorna är byggda med betongpelarstommar och tegelfasader i den tidens, strikta modernistiska stil.

Generellt kan sägas att Uppsala kommuns skolbyggande i konstnärligt och arkitektoniskt avseende hade sin höjdpunkt under 1940- och 50-talen. Vaksalaskolan från 1920-talet är ett unikt undantag. Den utformades både in- och utvändigt som ett konstverk. De skolor Gunnar Leche ritade för Uppsala stad kring 1950, Almtunaskolan, Bergaskolan och Domarringens skola, saknar annars motsvarighet när det gäller rikedom i detaljer, former och material. Även 1950- och 60-talets centralskolor på landsbygden utmärker sig med kvalitet i material och utformning.

En tydlig sänkning av den arkitektoniska kvalitetsnivån kan märkas i det sena 1960- och 1970-talens skolbyggande. Perioden karakteriseras av ett industriellt rationaliserat byggande med prefabricerade betongstommar och fasadelement. Skolor som Tunabergsskolan och Gränbyskolan är typiska i detta avseende.

På 1990-talet har märkts en ökad konstnärlig och arkitektonisk medvetenhet i skolbyggandet. Exempel på detta är Nántunaskolan, Grundstenens skola i Stenhagen och Stenhagenskolan.

Renoveringar och ombyggnader

Skolbyggnaderna har länge varit utsatta för förändringskrav i takt med att nya läroplaner och pedagogiska reformer genomförts. Speciellt under det senaste decenniet har kraven på ombyggnad accentuerats. Traditionella klassrum används mindre än förr och krav på grupperum har tillkommit. Barn med funktionsnedsättningar gick förr i särskilda skolor men har på senare år integrerats allt mer i grundskolan, vilket lett till ökade krav på tillgänglighet med hiss mm.

Skärpta krav på inomhusmiljön har lett till många ombyggnader för installation av mekanisk ventilation. Kravet på ventilation har visserligen alltid varit viktigt i

skolplaneringen, men förr löstes det i regel genom självdrag och vädring samt med höga rumshöjder och stora luftkuber.

Ytterligare en förändringsfaktor är kravet på underhållsfria material. I de skolor som undersökts har påfallande ofta ursprungliga entrépartier i trä på senare år bytts mot nya aluminiumpartier. I flera skolor har även fönstren bytts ut eller utvändigt klätts med aluminiumbågar. Generellt kan sägas att nya aluminiumpartier och fönster sällan anpassats till byggnaden i fråga. Troligen hade de ursprungliga detaljerna kunnat behållas efter underhåll utan att kostnaderna hade ställt sig för höga.

Ett annat nytt material som återkommer i de flesta skolor är de akustikplattorna i taken.

Svenska skolhus, en kort historik

Folkskolan infördes 1842 vilket innebar skolplikt för alla Sveriges barn. Det första folkskolehuset i Uppsala var Prins Gustafs skola, byggd på privat initiativ redan 1831, en av de första i Sverige som byggdes med tanke på undervisning enligt lancastermetoden. Den innebar att skolans barn samlades i en sal med en lärare som fick assistans av de äldre eleverna.

Folkskolestadgan 1842 sade inget om hur länge barnen skulle gå i skolan. På 1880-talet bestämdes sex årskurser som obligatorisk skolgång. 1937 stadgades att folkskolan skulle vara minst sjuårig. Från och med läsåret 1956/57 blev folkskolan åttaårig. Läsåret 1959/60 inledde Uppsala stad försöksverksamhet med nioårig obligatorisk skola. Den nioåriga grundskolan var sedan fullt utbyggd 1963/64.

När folkskolan infördes 1842 fanns inga krav på hur skolhusen skulle se ut. Det var först på 1860-talet som de första centralt formulerade kraven på skolhusen kom. 1865 och 1878 utgavs de första

typritningarna för skolhus med tillhörande beskrivningar. De innehöll bl.a. synpunkter på byggnadernas utformning, uppvärmning, inredning och ventilation. Här fanns krav på takhöjd och luftvolym per elev. Kravet på bra ventilation är således ingen nyhet, utan det var lika viktigt på 1800-talet. Skolhusen innehöll förutom klassrum även lärarbostad. Årtiondena kring år 1900 uppfördes en rad jättelika skolborgar i de större städerna med plats för upp till 2000 barn. I Uppsala kan som exempel på denna skoltyp nämnas Balderskolan och den rivna Centralskolan (Prinsens skola) vid Kungsgatan.

1921 utgavs *Normalritningar till folkskolan jämte anvisningar och beskrivningar*. De kan sägas utgöra början till det moderna skolbyggandet. Arkitekter var bl.a. John Åkerlund och Georg A. Nilsson vilka ingick i den grupp av sakkunniga som tillsattes av ecklesiastikdepartementet för att utarbeta ritningarna. Normalritningarna tog upp skolans anordning i stort men innehöll även ett noga studerat lokalprogram med funktionella krav på de utrymmen som behövdes i en modern skola. Man lade stor vikt vid att skolan skulle ges en värdighet i det yttre, men betonade också att den skulle vara en byggnad för barn där de skulle kunna känna sig hemma. 25 olika skolanläggningar av varierande storlek redovisades. Exemplet utgick från en tidigare genomförd arkitektävling där tidens ledande arkitekter deltog. Vaksalaskolan i Uppsala är utformad med ledning av dessa normalritningar.

1930-talets funktionalism medförde en ny saklighet i skolarkitekturen där lokalerna grupperades striktare efter funktion och tekniska krav i olika sinsemellan sammanhängande flyglar. De sista folkskolor som byggdes i Uppsala kring 1950, Domarringens skola, Bergaskolan och Almtunaskolan, är exempel på denna uppdelning, även om de i fasaderna har en mer traditionell form. Någon strikt

funktionalistisk skola från denna tid finns inte i Uppsala. För att hitta en radikalt modern skolarkitektur i Uppsala måste vi bege oss till de skolor som byggdes runt 1960: Brantingsskolan, Tiundaskolan och Eriksbergsskolan. Men då rör det sig om en ny typ av skolor.

På 1950-talet rådde brist på skollokaler. Det berodde både på 1940-talets stora barnkullar och på inflyttningen till städerna. Samtidigt pågick på landsbygden en genomgripande utbyggnad i linje med enhetsskolereformen från 1951 som resulterade i den nuvarande grundskolan i början av 60-talet. Många småskolor på landsbygden lades ner.

De nya enhetsskolorna/grundskolorna innehöll ett större antal speciallokaler för fysik, kemi, slöjd och hemkunskap mm. Det ledde till att det egna klassrummet blev mindre utnyttjat. I de nya grundskolorna, framför allt på högstadiet, delade därför flera klasser på samma klassrum. I stället för hemklassrum med egen skolbänk fick eleverna centralkaprum med elevskåp. Många skolor från denna tid fick en stor huvudbyggnad i två till tre våningar och flera friliggande byggnader för övningsämnen och gymnastik.

I de nya läroplanerna från 1962 och 1969 skulle skolhuset vara en ram för en föränderlig verksamhet. Byggnaderna skulle göras flexibla för att kunna anpassas till morgondagens behov. Detta ligger i linje med den strukturalistiska arkitektursyn som dominerade 1960- och 70-talens offentliga byggande. Det rådde under denna tid en livlig idédebatt om skolan som mycket handlade om "den öppna skolan". Skolan skulle bli en del i samhället och planeras i samband med andra samhällsorgan. 1960-talets rationaliseringssträvanden och kostnadsjakt med en långt driven standardisering och industrialisering satte sina spår även i skolbyggandet. I Uppsala kan vi peka på Valsätraskolan,

Tunabergsskolan och Årstaskolan med flera skolor från denna tid.

Källor

- Dellbeck, Johan, *Vaksalaskolan i Uppsala, byggnadsminnesutredning*, Upplandsmuseet, Uppsala 2000
- Ehn, Ola, "Prins Gustafs folkskola i Uppsala 1831-1959", i årsboken *Uppland* 1961, Uppsala 1961
- Folkskolehus inom Knivsta, Södra Hagunda och Vaksala kommuners område från 1842 till 1970-talet, rapport om skolbyggnader i Uppsala kommun, del 2*, stadsarkivets skriftserie nr 3, Uppsala 1990
- Folkskolehus inom Björklinge, Bälinge, Norra Hagunda och Vattholma kommuners område från 1842 till 1970-talet, rapport om skolbyggnader, del 3*, stadsarkivets skriftserie nr 7, Uppsala 1991
- Holm, Birgitta, "Den typiska folkskolan", artikel i *Byggnadskultur* nr 2 1988. Stockholm 1988
- Richardsson, Gunnar (red), *Ett folk börjar skolan, folkskolan 150 år 1842-1992*, Stockholm 1992
- Seeger, Ingrid, *Folkskolehus i Uppsala stad från 1830 till 1970-talet, rapport om skolbyggnader i Uppsala kommun, del 1*, stadsarkivets skriftserie nr 2, Uppsala u.å
- Söderberg, Karl, *Uppsala kommuns skolor under några decennier av 1900-talet, Uppsala stads historia VI:I*, Uppsala 1983

KNUTBY SKOLA

Knutby skola har ett öppet läge ca 300 m norr om Knutby kyrka. Den ligger i anslutning till ett egnahemsområde. Skolgården är asfalterad. Mot norr ligger ett skogsparti och söder om skolan en öppen gräsplan.

Byggnadsbeskrivning

Huvudbyggnaden

Byggnaden avgränsar skolgården mot norr. Huset är byggt 1951 i två våningar med källare. Källaren är gjuten i betong och huset har en stomme i tegel klädd med gult fasadtegel. Taket är ett sadeltak täckt med enkupiga tegelpannor. På västra gaveln finns en låg tillbyggnad i trä. Mot norr finns en utvändigt utrymningstrappa och en senare tillbyggd förstukvist i trä framför en entré.

Skolan har en sidokorridorlösning med klassrum mot söder och korridorer mot norr. Klassrumsfönstren är utbytta mot nya med vita aluminiumprofiler. Mot norr finns de gamla fönstren kvar. Portar och dörrar har försetts med nya dito i aluminium.

Huvudentrén mot söder med trapphuset har en omfattning i röd granit och ett inåtlutande skärmtak i betong med koppartäckning. Ovanför entrén finns en fönsterspalt med granitomfattning som kröns av en rund urtavla.

Invändigt har byggnaden ljust marmorgolv i trapphus och korridorer och ursprungliga räcken och handledare i trappan. Tre målningar av Gusten Widerbäck hänger i trapphuset. I övrigt är den gamla inredningen utbytt.

Gymnastikhallen

Byggnaden avgränsar skolgården mot öster och är byggd på 1970-talet. Den är uppförd med en högdel och en lågdell. Fasaderna är klädda med liggande panel i gult med

utkragande träsarg vid takfoten. Taket är ett flackt pulpettak.

Knutby skola, skolhus från 1951

Entrépartiet.

Nya skolbyggnaden

Uppförd i två etapper efter ritningar från 1987 och 1997 (arkitekter var Noark) i en våning med fasader i gult tegel. Taket är ett sadeltak täckt med röda betongpannor. Byggnaden avgränsar skolgården mot söder och är sammanbyggd i vinkel med gymnastikhallen.

Kulturhistorisk värdering

Gamla huvudbyggnaden är ett typiskt och relativt välbevarat exempel på sin tids skolarkitektur. Gymnastikhallen och nya skolbyggnaden saknar kulturhistoriskt intresse.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Gamla huvudbyggnaden: Gult fasadtegel, enkupiga taktegelpannor, entrépartiet med skärmtak, granitombfättning, fönsterspalt och urtavla, marmorgolven i trapphus och korridorer samt ursprungliga trappräcken, ursprungliga fönster.

ALMUNGE SKOLA

Almunge skola är belägen strax öster om Almunge kyrka. Länsväg 282 skiljer kyrkoområdet från skolan. De äldre skolbyggnaderna som innehåller förskola, låg- och mellanstadium är belägna närmast kyrkan på en höjdsträckning. De yngre högstadiebyggnaderna är belägna längre österut och nedanför den gamla kyrkskolan. Skolgården vid de äldre husen är grusad medan högstadiets skolgård är asfalterad.

Byggnadsbeskrivning

Hus A-G: Hus A utgör kök och matsal. Hus B-G inrymmer högstadiet. De är uppförda i ett sammanhang på 1970-talet enligt ett paviljongsystem där olika byggnadsvolymer länkats samman till en större helhet. De är byggda i 1 till 2 våningar. Grunden är av betong, fasaderna är putsade i grått eller klädda med röd, gul och grå panel. Taken är sadeltak täckta med betongpannor. Skolgården till högstadiet är asfalterad.

Hus H: Gymnastikhall med badbassäng. Byggnaden är uppförd under 1990-talet. Den har en högdel och en lågdel. Stommen är av limträ, fasaderna är klädda med faluröd panel och vita knutar. Hallen har ett brant sadeltak täckt med trapetskorrugerad plåt.

Hus J: Den äldsta skolbyggnaden, f.d. kyrkskolan, byggd 1929. Uppförd i två våningar i trä på en sockel i betong. Fasaderna är klädda med faluröd locklistpanel och vita knutar. Taket är ett

sadeltak täckt med enkupiga tegelpannor. Framför huvudentrén mot väster finns en portik/förstukvist med träkolonner och profilerad trägesims. Fönster och dörrar är nya. Fönstren har profilerade överstycken i 20-talsklassicistisk stil. Fasaderna är tilläggsisolerade och klädda med ny panel.

Almunge, skolbyggnaden från 1950-talet, hus K.

Almunges folkskolebyggnad från 1920-talet, hus J.

På södra gaveln finns en senare tillkommen låg utbyggnad i trä. Invändigt är byggnaden helt moderniserad. Det enda som finns kvar av originalinredningen är några dörrar och brädgolvet i f.d. gymnastiksalen, nuvarande träslöjdssalen.

Hus K: Skolbyggnad i två våningar byggd under 1950-talets första hälft. Putsad sockel och fasader med skrapad ädelputs i tegelröd färg. Taket är ett sadeltak täckt med tegel. Stomme av fullmurar i tegel. Planen är av enkelkorridorstyp med klassrum mot söder och korridorer mot norr. Klassrummen har nya fönster med T-

postform. Korridorerna mot norr har bevarat de tidstypiska tvåluftsfönstren. Huvudentrén mot söder har en omfattning i granit och ett inåtlutande skärmtak i betong täckt med kopparplåt. Ovanför entrén finns en fönsterspalt till trapphuset med gul tegelomfattning. Det nya entrépartiet har aluminiumprofiler. Invändigt finns nästan ingenting kvar av originalinredningen. Trapphus och korridorer har golv av rödbrun kalksten. I trapphuset finns originalracket kvar.

Hus L: F.d. matsal, nu förskola, byggd omkring 1960. Egentligen två huskroppar som senare byggts samman i rät vinkel med en förbindelse. På en låg betongsockel är huset uppfört i en våning med putsade gula fasader. Taket är ett flackt sadeltak täckt med tegel. Byggnaden har stora enluftsfönster med originalbågar. Norra entrén har en omfattning av gröngrå marmor. Dörrarna är ej original.

Hus M: F.d. kommunalhuset. Används idag som lärarrum. Byggnaden är ursprungligen uppförd omkring 1810. Den är timrad i en våning och försedd med locklistpanel och förstukvist i trä. Byggnaden är invändigt helt moderniserad och har inget av gammal inredning kvar.

Hus N: Envåning barack från 1980-tal med gul träpanel och flackt sadeltak med papp.

Kulturhistorisk värdering

Almunge skola speglar skolarkitekturens utveckling från 1920-talets folkskola till 1970-talets högstadium. Hus J och K och i viss mån hus L har hög arkitektonisk kvalitet. Tyvärr har hus J förvanskats kraftigt genom senare års ombyggnader, hus K och L har exteriört i stor utsträckning behållit originalfasaderna.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Hus J: Exteriört sett är tegeltak, faluröd panel och de profilerade

fönsteröverstyckena samt förstukvisten kolonner och trägesims viktiga att behålla. Interiört har ursprungliga dörrar ett visst värde.

Hus K

Exteriör: fasadputs, bevarade originalfönster, port med naturstensomfattning, skärmtak och fönsterspalt till trapphus, tegelpannor på tak.

Interiör: Kalkstensplattor på golv och i trappor, trappräcke.

Hus L

Exteriör: Fasadputs, tegelpannor på tak, originalfönster.

LÄNNA SKOLA

Länna skola har ett öppet läge mellan länsväg 282 och järnvägen (Lännabanan). Skolbyggnaden är belägen närmast söder om landsvägen och skolgården med idrottsplan sträcker sig ner mot järnvägen. Direkt väster om skolan ligger det f.d. lärarbostadshuset, ett tvåvåningt lamellhus i trä, samtida med skolan.

Byggnadsbeskrivning

Exteriör: Länna skola är byggd i två våningar i trä ovanpå en suterrängvåning i betong. Fasaderna är putsade med stänkputs och avfärgade i kraftfull ockra. Under stänkputsen ses spår av den ursprungliga slätputsen avfärgad i ljusst ockragult. Taket är ett sadeltak täckt med tegelpannor och med två röda tegelskorstenar. Byggnaden har en sidokorridorsplan med klassrum mot söder och korridor mot norr. Klassrumsfönstren har korspostform och korridorsfönstren är tvålufter utan spröjs. Samtliga originalfönster är bevarade. Huvudentrén är belägen på östra gaveln. Den har skärmtak i trä med falsad plåttäckning. Ursprungligt dörrparti är utbytt. I suterrängvåningen mot söder finns originaldörrar kvar. Mot norr finns

ytterligare en entré med lyftramp för rullstol mm. Söder om skolhuset står en envåning barack i trä med röd fasadpanel och platt tak.

Interiör: Invändigt finns ursprungliga fanérdörrar kvar till klassrummen liksom ett originalräcke i trappan. På bottenvåningen är taket i korridoren nedpendlat för att dölja ventilationsrör.

Kulturhistorisk värdering: Länna skola är ett välbevarat exempel på 1940-talets skolbyggnade.

Detaljer av kulturhistoriskt/arkitektoniskt värde: Fasadputs (ursprunglig slätputs bör återställas), taktegel, tegelskorstenar, originalfönster och -dörrar samt ursprunglig fast inredning.

Länna skola, vy från väster.

FUNBO SKOLA

Funbo kyrkskola är belägen ett par hundra meter norr om Funbo kyrka och kan sägas vara en del av kyrkomiljön. Intill skolan löper den gamla landsvägen med en stenvalvsbro över ån. Skolan är belägen i en söderslutning med ett skogsparti mot norr. Skolgården är grusad. På skoltomten finns även gräsmattor och stora gamla lövträd. Skolgården omges av ett rött spjälstaket med stenstolpar.

Byggnadsbeskrivning

Exteriör: Skolan består av den gamla skolbyggnaden som är tillbyggd i två etapper, ett uthus samt en provisorisk barack. Skolhuset är ursprungligen uppfört

1876. Det är tillbyggt två gånger, först 1919 och sedan så sent som på 1990-talet. Skolhuset är byggt på en sockel av gråsten med en stomme i trä i en våning med inredd vind. Fasaderna är tilläggsisolerade och klädda med faluröd fasspontpanel med vita knutar och foder. Taket är ett sadeltak täckt med svartmålad falsad skivplåt med traditionellt utseende. Fönstren är försedda med kopplade, spröjsade bågar som inte härrör från byggnadstiden. Den senaste tillbyggnaden har sockel av betong, stomme av trä och fasader klädda med faluröd panel och ett sadeltak täckt med falsad bandplåt samt stora spröjsade fönster. På skolgården väster om skolan ligger ett uthus i timmer med stensockel och fasader med faluröd locklistpanel. Taket är täckt med svart trapetskorrugerad plåt. På skolgårdens södra del står en envåning barack med röd fasadpanel och platt tak.

Interiör: Enstaka delar av äldre inredning finns kvar såsom några pardörrar till klassrummen. I den f.d. lärarbostaden finns kvar en kakelugn och en järnspis.

Kulturhistorisk bedömning: Skolan har ett visst värde genom sin ålder och som en del av kyrkomiljön. För övrigt kan sägas att skolan har förändrats för mycket för att ha något större kulturhistoriskt värde.

Detaljer av kulturhistoriskt/arkitektoniskt värde: Gråstenssocklarna, den falsade skivplåttäckningen, faluröda panelen, de äldre invändiga pardörrarna samt kakelugnen.

Funbo skola, fasad mot väster.

BJÖRKLINGE KYRKSKOLA

Björklinge kyrkskola, tidigare kallad Centralskolan, byggdes i en första etapp 1954 och togs i bruk 1955. Den nya skolan ersatte en äldre folkskolbyggnad. Skolan byggdes ut i ytterligare två etapper 1963-64 och 1965-66 då nya byggnader tillkom. Skolan är centralt belägen i tätorten, på Sandbrovägens norra sida, ett par hundra meter öster om Björklinge kyrka. Skolan omges av villabebyggelse. Mot norr vidtar friluftsområdet på Uppsalaåsen. Skolgården är till största delen asfalterad.

Byggnadsbeskrivning

Hus A: Byggt 1954-55 efter ritningar av Sten Hummel-Gumaelius. Uppfört med fullmursstomme i tegel i två våningar med putsad grå betongsockel och fasader i rött tegel. Taket är ett sadeltak täckt med enkupiga tegelpannor. Huvudentrén är vänd mot söder med trapphus innanför västra gaveln. Entrépartiet har en omfattning av lågerhuggen marmor. Dörrarna har bytts mot nya med aluminiumprofiler. Husets plan är av sidokorridorstyp med klassrum mot söder och korridor mot norr. Fönstren till korridorerna är kvar i originalskick, medan klassrumsfönstren utvändigt klätts med vit aluminiumprofil.

Invändigt har trapphuset obehandlade röda tegelväggar, kalkstensgolv och ursprungliga träcken. Korridorerna har också kalkstensgolv. Ursprungliga fänerade dörrar finns kvar, några har senare täckmålats.

Hus B-C: Byggt i vinkel och sammanbyggt med hus A. Uppfört 1963 efter ritningar av Sten Hummel Gumaelius. Hus B tillbyggt på 1990-talet. Envåningshus med fasader i puts samt med eternitplattor eller panel i fönsterbröstningarna. Stora fönsterpartier till klassrummen. Flacka sadeltak täckta med enkupiga tegelpannor.

Ursprungsfönster är bevarade till stor del.

Hus D: Gymnastikhall byggd 1964, arkitekt Sten Hummel-Gumaelius. Sockel

Korridoren i hus G, sparsmakad form och omsorgsfullt materialval

Hus G

50-talsskolan, hus A, till vänster och hus B-C från 1963 till höger

av betong, fasader i rött tegel, sadeltak täckt med enkupiga tegelpannor. Originalfönstren finns kvar.

Hus G: Tillkom i en andra tillbyggnadsetapp 1966 och ritades av Sten Hummel Gumaelius. Det är en trelängad envåning byggnad som omger en mindre skolgård. Byggnaden har tegelfasader och stora fönsterpartier med bröstningar av träpanel/asbestcementplattor. Taket är ett flackt sadeltak täckt med röda betongpannor. Mot gården finns entréer till

korridorerna med utbyggda vindfång. Fönstren är bevarade i originalskick.

Invändigt har korridorerna bevarat ursprungligt utseende. Golven är försedda med gråvita konststensplattor, väggarna är oputsade och murade med rött tegel med mönstermurade partier i korridorändarna. Nivåskillnaderna i byggnaden tas upp av trappor i korridorerna försedda med svartmålade stålräcken och träpartier.

Hus H: Byggnaden är den senast tillkomna, från 1970-80-talet. Den har betongsockel och fasader i rött tegel lika de övriga skolhusen. Taket är täckt med röd bandplåt.

Hus I: Den äldsta byggnaden, uppförd omkring 1930. Huset var ej avsett som skolhus från början men har senare byggts om för detta ändamål. Betongsockel, fasader av faluröd locklistpanel, valmat sadeltak täckt med tegel. Fönstren är tvålufts med spröjsade vita bågar. Invändigt är huset mycket ombyggt.

Kulturhistorisk bedömning

Björklunge skola är en välbevarad anläggning från 1950-60-talet av hög arkitektonisk kvalitet. Byggnadsstilen kan karakteriseras som modernism med stark materialverkan i fasader och interiörer såsom trapphus och korridorer.

Detaljer av kulturhistoriskt/arkitektoniskt värde

Hus A, B, C, D, G: Ursprungliga fasadmaterial, takmaterial, smidesskulptur på gavel till hus A, originalfönster samt originaldörrar.

Av interiörer är det framför allt trapphus i hus A samt korridorer i hus G som har ett högt kultur- och arkitekturhistoriskt värde.

Riktlinjer

Vid underhåll av fasad och yttertak används ursprungliga material. Vid invändigt underhåll är det viktigt att

behålla befintliga material av hög kvalitet såsom golv av natursten och konststen, omålade tegelväggar samt ursprungliga detaljer såsom räcken, vindfång och övrig fast inredning. Nedpendling av tak i korridorer för ventilationsdragningar är olämpligt.

SKUTTUNGE SKOLA

Läge

Skuttunge skola är belägen i direkt anslutning till Skuttunge kyrka. Mot söder breder åkermarken ut sig och mot norr ligger Skuttunges villabebyggelse. Skolan består av två byggnader: den gamla skolan från 1890 och den nya från 1954. Skolgården mellan de bägge skolhusen är asfalterad. Här finns även en grusad idrottsplan och närhet till naturmark.

Byggnadsbeskrivning

Gamla skolhuset

Ett typiskt skolhus från det sena 1800-talet i en våning med vind. På en grund av granit är skolhuset uppfört med timmerstomme klädd med faluröd locklistpanel. Taket är ett sadeltak med tvåkupiga tegelpannor. Huvudfasaden är vänd mot kyrkan i väster. Här finns en bred frontespis till vindsvåningen och en stor öppen veranda med trästolpar och plåttäckt valmat tak. Här finns också två entréer, den ena har bevarat ursprunglig pardörr medan den andra har en ny dörr. Fönstren är av korspostform med spröjsade bågar. De är ej ursprungliga.

Skolhuset byggdes om 1953 och förlängdes mot norr. Invändigt förnyades huset fullständigt. I matsalen på bottenvåningen finns en stor målad karta över f.d. Bälinge kommun som Skuttunge socken tillhörde. Karta är målad av en f.d. folkskollärare.

Nya skolhuset

Byggt 1953-54 och ritat av Sten Hummel Gumaelius. Byggnaden är försedd med för

tiden sedvanlig sidokorridorsplan. På en putsad grå sockel är huset uppfört i en våning med tegelmurar som putsats. Fasaderna är indelade i fält med ockragul spritputs som ramas in av vita slätputsade partier. Huset är byggt i två delar vilka förbinds av ett stort entréparti. Bägge delarna har tegeltäckta sadeltak med enkupiga pannor. Ursprungliga fönsterbågar finns kvar liksom entrépartiet. På sidan om de glasade dörrarna har dock vissa glaspartier satts igen med panel.

Invändigt är korridor och trapphus bevarat i originalskick med ett stort glasat vindfång, golv- och trappbeläggning av kalksten resp. konststen och tidstypiska fanerade dörrar. I norra delen finns det gamla innertaket av fernissad furupanel kvar, i den andra korridor delen är taket nedpendlat för att dölja ventilationskanaler.

Kulturhistorisk bedömning

Gamla skolhuset är en god representant för det sena 1800-talets folkskolebyggnader på landsbygden och har utvändigt bevarat mycket av ursprunglig karaktär. Nya skolhuset är också en god och välbevarad representant för 1950-talets skolbyggande i enkla, gedigna material i en stil som kan sägas representera det bästa i svensk folkhemsarkitektur.

Detaljer av kulturhistoriskt/arkitektoniskt värde

Gamla huset: Granitsockel, faluröd locklistpanel, tegeltäckning på tak, skorstenar med profilerade krön, träveranda samt ursprunglig entrédörr.

Nya huset: Fasadputs, entréparti, ursprungliga fönster. Golv av kalksten och konststensplattor, fanérdörrar, träparti i vindfång, takpanel, räcke i trapphus.

Nya skolhuset, fasad mot söder

Interiör med ursprungliga entrépartier och karakteristiska tegelväggar

Gamla skolhuset sett från kyrkan

BÄLINGEBY SKOLA

Bälinge skola rymmer byggnader alltifrån det äldsta folkskolehuset från 1840-talet fram till 1990-talets senaste tillskott. Skolan är belägen några hundra meter norr om Bälinge kyrka på en upphöjning i slättlandskapet. Den yngsta delen av skolan är belägen på f.d. åkermark.

Den äldsta byggnaden, kyrkskolan från 1847, kompletterades 1928 med en ny skolbyggnad. Ytterligare nybyggnader skedde 1963 och 1977 samt på 1990-talet då den senaste tillbyggnaden skedde.

Byggnadsbeskrivning

Hus 1: En envåning tegelbyggnad från 1963 efter ritningar av Kommunalbyggnadsbyrån genom Torsten Gustavsson. Huset har planlösning av sidokorridorstyp med två separata entréer. Klassrummen har stora fönster i söderläge. Fasader i rött tegel på betongsockel. Flackt sadeltak med papptäckning. Entrépartier med omfattningar i slammat tegel och nya aluminiumdörrar. Originalfönstren är kvar. I korridorerna har de tidigare obehandlade tegelväggarna målats. Innerdörrar är fanerade på tidstypiskt vis.

Hus 2: Matsalsbyggnad uppförd i en våning 1963 efter ritningar av Kommunalbyggnadsbyrån. Uppförd i samma stil som hus 1. En stor tillbyggnad mot skolgården gjordes omkring 1977, arkitekt Sven Jonsson.

Hus 3: Gymnastiksal uppförd i två etapper 1963, arkitekt Kommunalbyggnadsbyrån, och 1977, arkitekt Sven Jonsson. Den äldre delen är uppförd i samma tegelstil som hus 1-2. 1970-talets nya sporthall har en hög sockelvåning i betong och däröver en stor volym med platt tak och fasader klädda med brandgul plåt. Delar av sockelvåningen har målats av skolelever i samband med ett konstprojekt som genomfördes i skolan på 1970- och 80-talen. Muralmålningen visar ett

oändlighetsperspektiv över ett landskap med berg och sjöar och en kyrka i förgrunden.

Hus 4: Envåning paviljongbyggnad från 1976, arkitekt var Sven Jonsson. Röda tegelfasader och ett tjockt platt tak med kraftigt utskjutande språng. Huset är lätt daterbart till 1970-tal.

Hus 5: Sammanbyggt med hus 4. Uppfört i en våning med fasader i rött tegel och sadeltak täckt med betongpannor. Stilen är postmodernistisk vilket demonstreras av de markerade fönsteröverstyckena, varav det mittersta är stickbågsformat, den murade takfotslisten och av den lilla antydning till frontespis som pryder skolgårdsfasaden i dess mittaxel.

Hus 6: Byggt 1928 i en våning med inredd vind. På en putsad grå betongsockel är huset byggt med plankstomme. Delar av huset inrymmer källare. Fasaderna är klädda med faluröd fasspontpanel med vita listverk och knutar. Taket är ett högt brutet sadeltak täckt med röda betongpannor.

Hus 7, det äldsta skolhuset från 1847

Hus 6, folkskolan från 1928

Fönstren är höga korspostfönster med vita kopplade bågar och överstycken med profilerade gavelmotiv i 20-talsklassicistisk anda. Byggnaden har två utvändiga ståltrappor för utrymning från vind. Huvudentrén är försedd med ett kolonnburet tak med tempelgavelmotiv. Ursprunglig entrédörr finns kvar.

Invändigt är huset välbevarat. Den gamla trappan med sitt räcke är bevarad liksom dörrarna till klassrummen och övriga utrymmen och bröstpanelen i klassrum och trapphus. Dörrarna är fyllningsdörrar i form av pardörrar till klassrum och smalare gångdörrar till övriga rum. På övervåningen finns pärlsponttak kvar i klassrummen.

Hus 7: Byggt 1847 i en våning med inredd vind. Betongsockel, liggtimmerstomme. Fasader av stående faluröd locklistpanel med svarta knutar och vita foder. Stor öppen veranda med två separata entrédörrar. Taket är ett sadeltak täckt med enkupiga tegelpannor. På taket finns två tegelskorstenar med profilerade krön. På entrésidan finns en stor frontespis till vindsvåningen. Fönstren har spröjsade kopplade bågar, målade i vitt.

Invändigt har huset ej besiktats.

Kulturhistorisk bedömning

Hus 6 och 7 äger ett stort kulturhistoriskt värde. I synnerhet hus 6 är välbevarat både interiört och exteriört. Hus 7 har åtminstone exteriört till stor del bevarat ursprunglig stil. Övriga byggnader saknar egentligen kulturhistoriskt värde, även om de kan ses som tidstypiska representanter för sin tids skolbyggande.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Hus 6: Fasadpanel, fönster och fönsteromfattningar, entréparti med kolonner och tempelgavel, ursprungliga

snickerier invändigt såsom dörrar, foder, takpanel, bröstpanel.

Hus 7: Fasadpanel, fönsterformer, taktegel, skorstenar med profilerade krön, verandan. Eventuella äldre inredningsdetaljer.

Riktlinjer

Hus 6 och 7 bör skyddas i detaljplan genom q-märkning för att säkerställa bevarandet av befintliga kvaliteter.

Hus 5, den yngsta skolbyggnaden

Hus 1, byggt 1963

JUMKILS SKOLA

Läge

Skolan består av det gamla skolhuset från 1800-talets slut som senare byggts om och till i etapper. Den är belägen närmast öster om Jumkils kyrka och kyrkogård. Skolgården är delvis asfalterad och delvis grusad. Norr om skolan ligger tre lärarbostäder från ca 1950, tidstypiska putsade egnahemsbyggnader. Den relativt nybyggda gymnastikhallen norr om skolan ägs ej av kommunen men hyrs för idrottsundervisningen.

Byggnadsbeskrivning

Skolan härstammar från 1880-talet. Det var en envånings skola i timmerkonstruktion med T-formad plan. 1949 byggdes skolan om och fick i huvudsak sitt nuvarande utseende. På 1990-talet skedde en förlängning av skolan så att den byggdes samman med en nybyggnad från 1980-talet söder om gamla huset.

Jumkils skola karakteriseras av ombyggnaden från 1949 med faluröd panel och tegeltak samt tidstypiska perspektivfönster. Tillbyggnaderna är enkla träbyggnader med faluröd panel.

Kulturhistorisk bedömning

Jumkils skola har inget större kulturhistoriskt värde. Byggnaden har genom alla ombyggnader förlorat sin egenart. Den traditionella placeringen vid sockenkyrkan har ett historiskt värde.

BÖRJE SKOLA

Läge

Börje skola ligger på slätten invid landsvägen några hundra meter öster om Börje kyrka. Mot öster och söder breder Uppsalaslätten ut sig, mot norr finns en äldre bebyggelsemiljö. Skolgården är både asfalterad och grusad. Mot öster ligger en stor idrottsplan.

Byggnadsbeskrivning

Skolan är byggd omkring 1890 med två byggnadsarmar i rät vinkel. En om- och tillbyggnad genomfördes 1962 och senast på 1990-talet har skolan försetts med nya byggnader. Samtliga byggnadsdelar är uppförda i en våning i trä. Fasaderna är klädda med faluröd locklistpanel. Gamla skolhuset har tegelpannor på tak medan nya skolan har röda betongtakpannor.

Kulturhistorisk bedömning

Börje skola har inget större kulturhistoriskt värde. Skolan har genom alla ombyggnader förlorat sin egenart. Den traditionella placeringen vid sockenkyrkan har ett historiskt värde.

Jumkils skola. I förgrunden ses kyrkogårdsmuren

Börjes äldsta skolhus ses i mitten. Det sticker upp över de senare tillbyggnaderna

VAKSALASKOLAN

Vaksalaskolan byggdes 1925-27, efter ritningar av stadsarkitekt Gunnar Leche, för barnen i de östra stadsdelarna, där befolkningsökningen sedan sekelskiftet varit stor. Den byggdes i nyklassicistisk stil och fick en tydlig prägel av offentlig monumentalbyggnad med sin placering vid södra sidan av Vaksalatorg. Skolan byggdes i enlighet med Ecklesiastikdepartementets normalritningar för folkskolor från 1921. Gunnar Leche gav skolan en egen arkitektonisk form. Normalritningarna följdes bara vad gällde planprogrammet. Skolan har genom åren genomgått vissa ombyggnader, men den ursprungliga karaktären är i huvudsak bevarad. Den används fortfarande som skola, och fungerar som grundskola för årskurserna 1-9.

Byggnadsbeskrivning

Stomme

Vaksalaskolan har källare gjuten i betong. Ytterväggar är murade som fullmurar i tegel med s.k. raka valv i dörr- och fönsteröppningar. Exedromna är platsgjutna i betong. Vissa inre väggar är murade i betongsten. Bjälklagen är av betong mellan stålbalkar.

Exteriör

Fasaderna uppvisar många arkitektoniska detaljer som vittnar om formlån från arkitekturhistorien. Portvalvet med sin tandsnittsförsedda kant har samma form som valvet på orangeribyggnaden i Botanicum i Uppsala, ritad av Louis Jean Desprez 1791. De kolonnförsedda exedromna

Skolans imposanta fasad mot Vaksala torg

Gavelparti på klassrumsflygel

Portvalvet och rasthallen

har sagts vara inspirerade av den franske nyantike 1700-talsarkitekten Ledoux.

Vaksalaskolan avgränsar Vaksalatorg mot söder. Mot torget har den en långsträckt fasad med två sidorisaliter och ett portvalv i mitten. Sidorisaliterna markerar de bågge sidoflyglarna längs Väderkvarnsgatan och Salagatan som omsluter skolgården i söder. Sidorisaliterna är putsade och avfärgade i vitt och försedda med exedror och parställda kolonner. Skolan är uppförd i två våningar. Sockeln består av grovhuggen granit. Fasaderna i tegel är slammade med kalkbruk och avfärgade i en grågrön färg. Huvudfasaden mot torget har låga fönster i bottenvåningen. Övervåningen är här markerad som huvudvåning med sina höga smala fönster och rikt utsmyckade omfattningar. Fasaden avslutas uppåt av en slätputsad kornischkrönt fris. Portvalvet har en rusticerad omfattning.

Sidoflyglarnas fasader är något enklare till sin uppbyggnad. På en sockel av granit är fasaderna uppförda i två våningar med stomme i tegel. Fasaderna är slammade i grågrönt och avslutas uppåt av en kornischkrönt slätputsad fris med meanderslingor och låga vindsfönster. Fönstren är lika höga i de bågge våningarna och försedda med slätputsade vita omfattningar. Gavelfasaderna mot söder markeras av framskjutna, förhöjda mittpartier med vit slätputs och pilastrar som flankerar de stora fönsterpartierna till korridorerna. Ovan takfot finns stora rundbågsfönster till lärosalarna på vinden. Sidoflyglarna är försedda med säteritak med låga fönster i lanterninen till klassrummen på vinden.

Gårdsfasaden mot norr har i bottenvåningen en indragen arkadgång, använd som rasthall, med kraftiga rusticerade pelare och en i övrigt rusticerad bottenvåning med gråbrun slamning. Övervåningen har höga fönster till gymnastiksalen. Entrédörrarna till skolan är belägna i anslutning till arkadgången, en till västra flygeln och en till östra. Det är dubbeldörrar med nyklassicistisk dekoration och dekorativa krön i form av stiliserade snäckor över ett klassiskt listverk.

Byggnadskroppen längs torget har ett flackt sadeltak. Samtliga tak är täckta med falsad, förzinkad stålplåt målade i svart. De övre takfallen på säteritaken har bevarat ursprunglig skivtäckning med dess karakteristiska rutmönster med horisontella liggande falsar. Övriga takfall är försedda med en sentida skivtäckning med förskjutna liggande falsar. Taken har fotrännor i plåt med rännkrokar. På taknockarna finns ett antal plåtklädda skorstenar med profilerade utkragande krön. Stuprören är lackerade i grönt och har ett modernt standardförande. Detsamma gäller fönsterblecken.

Samtliga fönster är ursprungliga sedan byggnadstiden och har kopplade, tätspröjsade bågar i trä. De flesta fönster har två lufter men även några med tre lufter förekommer.

Färgsättning

Fasadernas färgsättning är ej ursprunglig. Den idag grågröna slamningen har ursprungligen haft en ljusare färg. På äldre fotografier ses hur fördelningen mellan ljusare och mörkare färg var olik den nuvarande. De slätputsade vita partierna är nu målade med plastfärg och slamningen är försedd med en

stänkpuds med organiskt bindemedel. Putssläppen är ganska stora, i synnerhet på de slåtputsade vita partierna.

Interiör

Skolan är uppdelad i två halvor med varsitt trapphus. Planen i flyglarna är av mittkorridorstyp med klassrum på bägge sidor, utom på vinden där klassrummen är belägna i mitten med överljus från lanterninen. Byggnadskroppen mot torget inrymmer en gymnastiksal med underliggande omklädnings- och duschrum mm i bottenvåningen. Den enda invändiga förbindelsen mellan klassrumsflyglarna går via en läktare som löper längs gymnastiksalens norra sida.

Trapphusen har en påkostad och rikt utsmyckad inredning. Golv och trappor är belagda med rödbrun kalksten från Yxhult. I entréerna används samma kalksten även som bröstningsmaterial på väggarna. Socklar i trä är släta och upptill avslutade med en enkel hålkälsprofil. Väggarna i trapphusen är putsade och målade i ljus färg. Vissa ytor täcks av målade mikrolitväv. Taken är putsade och vitmålade men nästan helt täckta med akustikplattor. Trapporna är försedda med räcken i svartmålat smide som har en kraftig och uttrycksfull form. I anslutning till trapporna sitter på varje våningsplan små skyltskåp i trä med klassicerande form. På vilplanet mellan bottenvåningen och våningen en trappa upp finns en spiselomfattning med kalkstensskiva som inramar ett värmeelement. Rakt fram i trappans riktning finns på varje våning utom vinden en klassrumsdörr som flankeras av kolonner med joniska kapital vilka bär upp ett entablement och en snäckliknande dekoration i trä.

Dörrfodren i trapphusen har pylonliknande form med släta, uppåt avsmalnande lister, likt entrén till ett antikt tempel!

Mot norr sker dagsljusinsläpp genom ett stort uppglasat fönsterparti med tätspröjsade bågar. Fönstren närmast golvet skyddas med ett svartmålad smidesräcken. På bottenvåningen i östra flygeln finns en väggmålning med stadsplanen över Uppsala stad 1926 där stadens offentliga byggnader målats in. Intill stadsplanen finns den ursprungliga färgen kvar på putsen med svampad yta i olja med ockrafärger.

Över dörrarna till entréerna/vindfången finns dekorativa målningar från byggnadstiden med motiv som anknyter till skolans bildningsideal. Dörrarna är helfranska fyllningsdörrar med åtta fyllningar per dörr. Samtliga snickerier är målade i ljusgrått eller vitt.

Flera ursprungliga pendelarmaturer i koppar med glaskupor finns bevarade. I västra flygeln finns två ursprunglig dopfuntslänkande dryckesfontäner i gjutgods från Näfvekvärns bruk.

I korridorändarna mot söder finns spiraltrappor som på senare år skapats för nödutrymning. Korridorerna avgränsas mot trapphusen och utrymningstrapporna av brandcellsindelade glasdörrar i aluminiumprofiler. Korridorgolven är täckta med ursprungliga Höganäsklinker i gulbruna toner. Längs väggarna löper en något upphöjd golvfris av rödaktig kalksten vid kapphängarna. Kapphängarna i trä är försedda med träkolonner och murade, putsade gavelstycken med träklädda kanter som försetts med dekorativa emblem föreställande hantverksredskap. Väggarna är putsade och

målade med gulbrun bröstning och ljusbeige färg över kapphängarna. Dörrarna till klassrummen är indragna i djupa, rundbågade dörrsmygar. Dörrarna har åtta fyllningar per dörr och spröjsade överljusfönster. I varje korridor utom på vinden finns två tvättställ med röd kalkstensskiva och kakel på väggen med motiv från vallonbruken i Uppland och kända uppsalaindustrier. Taken är putsade och försedda med akustikplattor. I östra flygelns korridor på bottenvåningen har en sektion av kapphängarna tagits bort och ersatts med förvaringsskåp för syslöjden.

På vinden löper korridorerna längs yttervägg mot öster respektive väster. Golven har linoleummattor, socklarna är av trä, släta med en enkel profil i överkant. Kapphyllorna längs ytterväggarna är ursprungliga och målade i brunt. Fönstren är låga s.k. sidliggarfönster. Dörrarna till klassrummen är lika dem på övriga våningar.

Klassrummen har en enhetlig prägel. Golven har linoleummattor. Golvsocklarna är ursprungliga, släta med enkel hålkälsprofil i överkant. Dörrar och fönstersnickerier med foder är ursprungliga. I varje klassrum finns två förvaringsskåp i hörnen intill svarta tavlan. Taken är putsade och försedda med akustikplattor. Klassrummen på vindsvåningen är belägna mitt i våningsplanen. De har högt sittande fönster i lanterninen.

Gymnastiksalen är två våningar hög och sträcker sig längs den böjda fasaden mot Vaksala torg. Omklädningsrum och duschrum är belägna i bottenvåningen under gymnastiksalen på portgången östra sida. Gymnastiksalens golv är täckt med parkett. Socklarna är av samma typ som i klassrum m.fl. rum. Väggarna är försedda med skivklädd

bröstning i gråbrunt, upp till fönstrens nederkant. Däröver är väggarna putsade och målade i ljus grågrönt. Längs södra väggen sitter en rad ribbstolar. Mot norr har salen en läktargång med parställda träkolonner med egyptiserande kapital. Mellan kolonnerna spänner sig valvbågar. Mot söder omgärdas salens fönster av pilastrar i trä. Taklisten är formad som en hålkäl målade i brunt. Taket är ett brunmålade brådtak till stor del täckt av ljusa akustikplattor.

Läktargången har parkettgolv och väggbröstning av board samt däröver putsade väggar målade i grågrönt. Fönstren är höga med spröjsade bågar och utanpåliggande spanjoletter. Mot trapphusen sitter dubbeldörrar med glasade överdelar.

Ombyggnader

Till stor del har skolan bevarat ursprunglig planlösning och inredning. I anslutning till gymnastiksalen fanns från början en badbassäng i bottenvåningen under gymnastiksalen väster om portgången. Här fanns också ett tvagningsrum med duschar och badkar. Bassängen var gjuten i betong ner i källarplanet, men är idag övertäckt och på platsen har skapats skolsköterskemottagning. Bassängen och badkaren var till för de barn som inte hade tillgång till badrum i hemmet, vilket de allra flesta inte hade på 1920-talet. Trapphuset är delvis förändrat. Tidigare fanns takfönster över trapphuset som gav dagsljus ovanifrån. De har senare satts igen men fönsterbågarna finns bevarade och skulle kunna sättas tillbaka.

Den utåt sett mest synliga förändringen är tillskapandet av utrymningstrappor i korridorändarna och uppsättande av brandcellsavskiljande dörrar i korridorerna.

Tidigare fanns två avträdesbyggnader i trä på skolgården. Senare har fler elevtoaletter skapats inne i skolbyggnaden i anslutning till trapphusen. De bägge avträdesbyggnaderna revs i samband med den nya matsalsbyggnadens tillkomst 1961. Matsalen, belägen på skolgården längs Norrtäljegatan, uppfördes efter ritningar av Sven Jonsson. Den har under hösten 2000 byggts på med en andra våning.

Kulturhistorisk bedömning

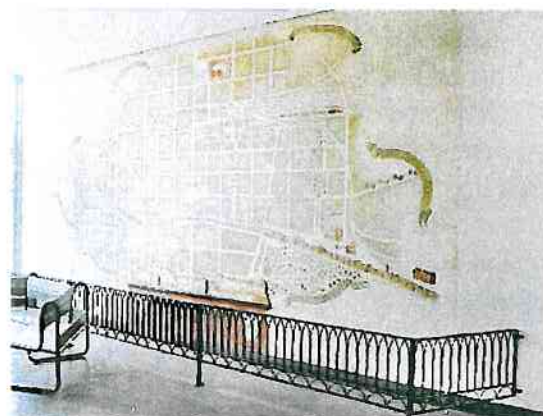
Vaksalaskolan bildar en monumental fond på Vaksala torg. Det är en av de få märkesbyggnaderna i staden utanför den akademiska världen. Som sådan har den ett *omistligt värde för stadsbilden*. Skolan är stadsarkitekt Gunnar Leche första stora byggnad i Uppsala och var också storbyggmästaren Anders Diös första bygge i Uppsala. Vaksalaskolan räknas i översikten bland den svenska 20-talsklassicismens framstående byggnadsverk. Detta sammantaget ger byggnaden ett *stort arkitektur- och kulturhistoriskt värde*.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Exteriör

- *Granitsockel.
- *Ursprunglig puts med listverk och omfattningar samt den slammade muren kontrasterande mot de slätputsade ytorna.
- *Samtliga fönster och de bägge burspråken intill portvalvet.
- *Samtliga ursprungliga dörrar.

*Takfallen med falsad skivplåt och plåtklädda skorstenar med originalutformning.

Väggmålning från 1926 med stadsplan över Uppsala. Foto Olle Norling

Korridor med ursprungliga snickerier till klädhängare. Foto Olle Norling

Handfat med målat kakel i korridor. Foto Olle Norling.

*Smidesstaket och grindar runt skolgården.

Interiör

*Kalkstensbeläggning i trapphus, korridorer och entréer.

*Dekorativa väggmålningar

*Samtliga ursprungliga snickerier och beslag, dvs. fönster, dörrar, socklar, foder, taklister, gångjärn, trycken, lås m.m.

*Dörromfattningarna med kolonner i trapphusen.

*Kolonnerna i läktargången vid gymnastiksalen.

*Smidesräcken.

*Golvklinker och kalkstengolv.

*Tvättställ med målat kakel i korridorerna.

*Ursprungliga belysningsarmaturer.

*Dryckesfontäner i gjutgods.

Riktlinjer

Fråga om byggnadsminnesförklaring har väckts av Upplandsmuseet. Om skolan byggnadsminnesförklaras kommer den att omfattas av in- och utvändiga skyddsföreskrifter. Om inte föreslår museet att skolan ges motsvarande skyddsbestämmelser i en ny detaljplan.

Förslag på delar som bör skyddas vid en byggnadsminnesförklaring.

1. Exteriören i sin helhet.
2. Byggnadens stomme och ursprungliga planlösning. Ändring av planlösning bör vara reversibel.
3. Samtliga ursprungliga snickerier i form av fönster, dörrar, foder, dörromfattningar m.m.
4. Dekorativt måleri på väggar och tak.
5. Trapphus med smidesräcken och kalkstensplattor samt ursprungliga belysningsarmaturer.
6. Korridorerna med kapphyllor, handfat med dekorerade kakel samt klinkergolv.

ALMTUNASKOLAN

Almtunaskolan ligger intill Almtuna egnahemsområde. Den byggdes 1953 efter ritningar av stadsarkitekt Gunnar Leche och fyllde behovet av nya skollokaler för barnen i de snabbt växande östra stadsdelarna. Vi denna tid stod de nya stadsdelarna Johannesbäck och Salabacke färdiga.

Skolan omges av en stor skolgård mot söder och idrottsplan mot norr. Dess närmsta granne i öster är den på 60-talet uppförda Celsiusskolan. I väster och söder gränsar skolgården till egnahemsområdena i Almtuna och Fålhagen.

Byggnadsbeskrivning

Skolan är uppdelad i en folkskoledel och en småskoledel. Den består av två långsmala, sammanbyggda byggnadskroppar i östvästlig riktning. Planen varierar med två tvärställda byggnader. Folkskoledelen har en bruten, svagt vinklad planform. Till skillnad från Domarringens skola och Bergaskolan har Almtunaskolan inga uteklassrum för småskolan och inga täckta rasthallar, vilket ger skolgården en kargare, mindre ombonad prägel.

Väster om småskoledelen ligger en envåning f.d. vaktmästarbostad i gult tegel. Mot norr, längs Björkgatan, ligger en fristående matsalsbyggnad för skolkök och en gymnastikhall.

Skolan är uppförd med stomme i tegel och betong. Grunden är gjuten i betong och putsad med grå slätputs. Fasaderna är slammade och avfärgade i ljus brungrå. Vissa fasadytor är spritputsade; småskolans gavel mot väster samt sockelvåningen mot söder har gult fasadtegel. Småskoledelen är byggd i två våningar och folkskoledelen i två våningar på en hög sockelvåning. Taken är sadeltak täckta med enkupiga tegelpannor. Ursprungliga fönster finns kvar. De har

varierade former med stora södervända fönster till klassrummen. Ursprungliga glasade trädörrar finns kvar i entréerna. Över de bågige folkskoleentréerna mot söder finns stora veckade skärmtak i plåt som fungerar som ett slags regnskyddande rasthallar.

Skolan har en planlösning med sidokorridorer mot norr och klassrum mot söder. Trapphuset till folkskolan längst österut är det mest påkostade. Här finns ett stort vindfång med bevarade originalsnickrier samt beläggning med kalkstensplattor i trappa och vestibul. Väggen i trapphuset är dekorerad med en konstnärlig kakeldekoration i olika färger som på ett halvt abstrakt vis framställer figurer i byggnadsarbete (konstnärer: G Thorsell och H Olsson 1956). Ursprungliga trapppräcken finns bevarade. I mellersta trapphuset har hiss installerats. I trapphusen finns även mosaikkonstverk. Ventilationsanläggning har installerats på senare år vilket inneburit att innertaken i klassrum sänkts för att dölja installationerna. Klassrumsdörrarna är nya. I övrigt finns ursprungliga invändiga snickerier kvar.

Matsalen och gymnastikhallen uppfördes i mitten av 60-talet efter ritningar av Sven Gummelius. De är formade som enkla putsade volymer med platta tak. Byggnaderna är typiska för 60-talets strikt modernistiska arkitektur. Material- och färgmässigt anpassar de sig väl till resten av skolan.

Kulturhistorisk bedömning

Liksom de övriga skolor som Gunnar Leche ritade på 1940- och 50-talen har Almtunaskolan arkitektoniska kvaliteter utöver de vanliga. Skolan är i hög grad bevarad i originalskick. Den har ett stort kultur- och arkitekturhistoriskt värde.

Vy från söder

Entréparti till småskolan

F.d. vaktmästarbostad

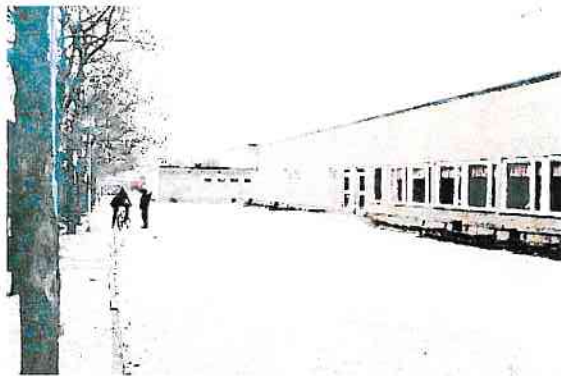
Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Exteriör: Fasadtegel, slammade och putsade fasader, taktegel, ursprungliga entrépartier och fönstersnickerier samt skärmtak vid entréer.

Interiör: Kakelkonstverk och mosaiker i trapphus, kalkstensplattor i vestibuler och trapphus, ursprungliga glasade dörrpartier samt övriga ursprungliga snickerier.

Riktlinjer

Almtunaskolan bör vid framtida detaljplaneläggning ges beteckningen "q" och förses med ut- och invändiga skyddsföreskrifter. Vård och underhåll bör ske med ursprungliga material och metoder.

Matsalsbyggnaden från 60-talet

Kakeldekoration i stora trapphuset

DANMARKS SKOLA

Danmarks skola är belägen på lerslätten några hundra meter väster om Danmarks kyrka. Skolan är utsatt för buller från motorvägen som löper bara några hundra meter bort.

Byggnadsbeskrivning

Hus 1: Byggnaden är uppförd 1954 efter ritningar av arkitekterna Grane och Rangälv från Västerås. Den består av två byggnadsdelar: en envåning kort byggnadsdel med källare samt en långsträckt tvåvåning del med sidokorridorplan. Sockeln är spritputsad i grått, stommen är av tegel och fasaderna är klädda med gult tegel. Taket är ett sadeltak täckt med enkupiga tegelpannor. På taket finns gula tegelskorstenar. Ursprungliga fönster är bevarade. De har till klassrummen formen av asymmetriska T-postfönster. Huvudentrén är indragen i fasaden och försedd med väggar av kalksten och ett brett dörrparti med fernissade träprofiler.

Invändigt är trapphus och vestibul anslående med en väggbröstning av cementmosaik i grönt och blått med inslag av gult och rött, samt med ett dekorativt smidesräcke i trappan. Glasade dörrpartier mot korridor har försetts med trådarmerat brandglas. Samtliga orginaldörrar har klätts med laminatskiva i ljus träimitation. Korridorrens inre vägg har en bröstning av rött tegel.

Hus 2: Byggdes 1911 efter ritningar av Uppsalas stadsarkitekt C.A. Ekholm. Skolan fick sitt nuvarande utseende efter en ombyggnad 1954, arkitekt Martin Rangälv, då skolbispisning och slöjd m.m. placerades här.

Hus 1, trapphuset

Den indragna entrén till 50-talsskolan

50-talsskolan. Fasad mot skolgården i söder

Byggnaden är uppförd i en våning med en stor inredd vind. Sockeln är av granit, stommen är av tegel, fasaderna är putsade med en genomfärgad grå ädelputs från 1950-talet. Taket är ett högt brutet sadeltak med röda betongpannor. På taket finns två små lunettformade vindskupor bevarade med ursprungliga bågar och plåtdetaljer. Entrépartiet har en bred granittrappa och är försett med stora glasade 50-talsdörrar. Fönstren är även de från 1950-talet.

Invändigt är byggnaden helt ombyggd 1955.

Norr om skolan ligger tre parhus och en villa från 1950-talet. De utgjorde tidigare tjänstebostäder för skolans lärare med rektorsbostad i den större villan.. Byggnaderna är enkla envåninga spritputsade bostadshus med flacka tegeltak. De är mycket välbevarade och tidstypiska. De brunfärgade fasaderna och tegeltaken smälter vackert in i det omgivande slättlandskapet.

Kulturhistorisk bedömning

Hus 1 har ett kultur- och arkitekturhistoriskt värde som en välbevarad representant för 1950-talets skolbyggnader. Hus 2 blev vid 1950-talets ombyggnad så förvanskad att ursprungliga kvaliteter gick förlorade. Byggnaden har därför ett begränsat kulturhistoriskt värde.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Exteriör Hus 1: Sockelputs, fasadtegel, enkupiga tegelpannor på tak, ursprungliga fönster och dörrar, kalkstensklädda väggar vid huvudentrén.

Interiör hus 1: Trapphuset med kalkstensgolv, cementmosaik och smidesräcken. Ursprungliga snickerier, tegelvägg i korridor.

Hus 2: Granitsockel, ursprungliga vindskupor.

Riktlinjer

De dörrar i hus 1 som är klädda med en träimiterande plastskikt bör återställas i ursprungsskick.

BERGASKOLAN

Bergaskolan ligger på Kungsgärdet i kv Svärdet vid Norbyvägen och Krongatan och är inlemmad i den omgivande stadsbebyggelsen.

Skolan byggdes 1948-49 efter ritningar av stadsarkitekt Gunnar Leche som samtidigt var sysselsatt med planeringen av Uppsalas nya yttre stadsdelar. Han ville se den nya skolan som stadsdelens viktigaste byggnad med en framträdande form och planerade bl.a. ett medborgarhuset på skolgården, vilket dock inte realiserades. Tankarna skall ses mot bakgrund av den på 1940-talet rådande grannskapsideologin inom stadsplaneringen.

Byggnadsbeskrivning

Exteriör

Bergaskolan uppfördes för småskolan och folkskolan. En långsträckt byggnadskropp i östvästlig riktning breder ut sig längs en låg åskant. Småskolan ligger i västra halvan och folkskolan i den östra. Skolgården breder ut sig mot Norbyvägen i söder. Småskoledelen avskiljs från folkskoledelen av en mot söder utskjutande täckt rastgårdsflygel som avslutas med den f.d. vaktmästarbostaden. Parallellt med Krongatan finns två senare tillbyggnader på folkskoledelen. Den norra tillbyggnaden rymmer bl.a. slöjd och gymnastik och den södra (på platsen för det tänkta medborgarhuset) skolmatsal. Tillbyggnaderna gjordes i början av 60-talet.

Skolan är byggd i två våningar med traditionellt murad tegelstomme. De senare tillbyggnaderna har stomme i armerad betong. Socklarna är putsade med grå spritputs, fasaderna är av slammat tegel i sandliknande gulbrun färg. Bottenvåningen till småskolan har dock fasad av rött tegel. Sadeltaken är täckta med tvåkupiga tegelpannor. Klassrummen har stora södervända, spröjsade tvålufts-fönster. Korridorerna mot norr har mindre

Nils Gehlins fresk i stora trapphuset

Entrén till folkskoledelen

Skolgården med småskolans uteklassrum till vänster

enluftsfönster. Mot norr finns även franska balkonger med smidesräcken. Dessutom finns flera mindre fönster av olika former. Samtliga fönster är bevarade i ursprungligt utförande. De ursprungliga entréerna med glasade och fernissade träpartier finns kvar. Entrén till folkskolans trapphus har en dekorativ form och ett utskjutande skärmtak. Själva dörrbladen har här bytts mot nya i aluminium. Intill folkskoleentrén finns skorstenen till panncentralen i väggliv. Den har ett dekorativt krön i form av en smidd krona med vindflöjel. Formen är inspirerad av den s.k. Morastugans traditionella skorsten. Mot idrottsplanen i norr finns mindre entréer med enkeldörrar. Småskoledelen har uteklassrum med direktförbindelse till ordinarie innanföriggande klassrum. Uterummen skiljs åt av oputsade tegelmurar.

Interiör

Skolan har den vanliga sidokorridorsplanen med korridorer mot norr och klassrum mot söder. Ett trapphus till småskoledelen finns innanför rasthallen. Härifrån nås även folkskoledelen som ligger med halvplans förskjutning till folkskoledelen. Det stora trapphuset ligger i vinkeln mellan folkskoledelen och matsalsflygeln. Här finns en stor väggfresk i tidstypisk abstrakt stil från 1951, målad av konstnären Nils Gehlin.

Golven och trapporna i vestibul och trapphus har konststensbeläggning. Trapporna har smäckra stålräcken. Mellan korridorer och trapphus finns stora glaspartier i fanerade träprofiler med glasade dörrar. Taken i korridorerna är nedpendlade för att dölja horisontella ventilationskanaler. I klassrummen finns nya ventilationsdon. Ursprungliga dörrar och socklar finns kvar. I korridorerna finns tvättställ med grönmarmorerat Uppsala-Ekebykakel.

60-talets tillbyggnad mot norr

Småskoledelens fasad mot norr

Kulturhistorisk bedömning

Arkitektoniskt och konstnärligt sett hör Bergaskolan till de mest genomarbetade skolor som byggts i Uppsala. Skolan är i stort sett bevarad i originalskick. Den har ett stort kultur- och arkitekturhistoriskt värde.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Exteriör: Fasadtegel, slammade tegelmurar, taktegel, panncentralsskorsten med smideskrön, ursprungliga entrépartier, ursprungliga fönstersnickerier, skärmtak och täckt rasthall.

Interiör: Fresk i trapphus, konststensplattor i vestibuler och trapphus, ursprungliga glasade dörrpartier, ursprungliga snickerier

såsom klassrumsdörrar och sockellister, handfat med kakel i korridorer

Riktlinjer

Bergaskolan bör vid framtida detaljplaneläggning ges beteckningen "q" och förses med ut- och invändiga skyddsföreskrifter. Vård och underhåll bör ske med ursprungliga material och metoder.

ERIKSBERGSSKOLAN

Beskrivning

Skolan är belägen i Eriksberg, en stadsdel uppbyggd på i stort sett orörd skogsmark under några år kring 1960. Mot norr gränsar skolan till stadsdelscentrat Västertorg, i öster ligger den storskaliga bostadsbebyggelsen. Mot sydväst breder Hågadalens naturområde ut sig.

Byggnadsbeskrivning

Exteriör: Eriksbergsskolan byggdes 1961 efter ritningar av Sven Jonsson. Skolan är uppdelad i ett antal byggnadskroppar i två våningar, med undantag för aula/matsal som är i en våning fast med högre våningshöjd. Klassrum för teoretiska ämnen samt kansli och lärarum är koncentrerade till två långsträckta byggnadsvolymer sammanbyggda i rät vinkel. Vidare finns en byggnad för aula och matsal samt en för tekniska ämnen. En gymnastikhall med idrottsplan finns också på skolområdet. Dominerande fasadmateriäl är rött tegel men fasadpartier av emaljerade plåtkassetter och svarta skifferplattor förekommer. Byggnaderna har flacka sadeltak täckta med svart bandplåt. Den ena av de långa klassrumslängorna har på 1990-talet försetts med lägre tillbyggnader i trä med faluröd panel. Skolgården delas i två halvöar genom den tvärgående kansli-

Entrén till matsalen och aulan.

Vy över skolgården från matsalen

Klassrumsflygel med nya utbyggnader för grupprum

och klassrumslängan. Matsal har på 90-talet försetts med en stor tillbyggnad in mot skolgården.

Fönstren, bevarade i originalskick, har stora, breda luffer med smalare vädringsluffer. Entrépartierna har mestadels försetts med nya glasade dörrar i

aluminiumprofiler. Låga trappor med svarta skifferplattor finns vid de större entréerna. På aulans sydfasad finns en utanpåliggande rak trappa med helgjutet betongräcke. Huvudentrén till matsalen har ett lätt skärmtak i stål.

Interiörer: Trapphusen och aulan har den mest påkostade inredningen. Trapphus och vestibuler har kalkstensgolv och smäckra betongtrappor med stålräcken. Några trapphusfönster har utsmyckning i form av abstrakt formade svetsade plåtstycken. I den stora klassrumsbyggnaden har hiss byggts in i trapphuset och dörrpartier i aluminium med trådarmerat glas har satts in mellan korridorer och trapphus. Ursprungliga klassrumsdörrar i trä med fanéryta har bevarats. Den största invändiga förändringen har skett i matsalsbyggnaden där Eriksbergs stadsdelsbibliotek inrymts i vestibulen och den f.d. matsalen.

Aulan är egentligen den enda interiör som bevarats i originalskick. Den har en synlig betongpelarstomme med öppna betongtakstolar. Ytterväggarna har utfackningar mellan betongpelarna av glas och grå skivor. Den bakre väggen är murad i tegel och slammad i ljust gråbrunt. Bänkinredningen är kvar från 1961 liksom takarmaturerna som har formen av ståltrådsglobor och en mittaxel med glödlampor.

Kulturhistorisk bedömning

Skolan står som ett gott exempel på det tidiga 1960-talets skolbyggande när den gamla folkskolan ersattes av enhetsskola och grundskola. Byggnaderna är ursprungligen uppförda i en enhetlig och enkel modernistisk stil med drag av den nybrutalism som då var på modet inom arkitekturen. På senare år har ett antal in- och utvändiga förändringar gjorts utan tanke på anpassning till bebyggelsens särart, vilket lett till att skolans arkitektoniska och kulturhistoriska värde minskat.

Detaljer av antikvariskt/estetiskt värde
Fasadmaterial, utvändig betongtrappa till aulan, entrépartier med skärmtak, entrétrappor med skifferplattor, ursprungliga snickerier, inredning i aulan.

GAMLA UPPSALA SKOLA

Skolan är belägen intill länsväg 290 i norra utkanten av Gamla Uppsala tätort. Söderut ligger samhället och mot norr breder slätten ut sig.

Skolan består av två separata byggnader plus ett gammalt uthus. Vidare finns en yngre provisorisk barack.

Hus 1: Huvudbyggnaden, är byggd 1929 efter ritningar av John Åkerlund. Huset är uppfört med sidokorridorsplan i två våningar med källare. Stommen är av trä och fasaderna är klädda med stående, faluröd locklistpanel och vita knutar och foder. Fasaderna är tilläggsisolerade och ompanelade. Byggnaden har ett valmat, flackt sadeltak täckt med enkupiga tegelpannor. De gamla handfalsade stuprören med skarpa ”knän” har bevarats. Fönstren är nya treglasfönster och monterades 1999. Ursprungliga entrépartier med rejäla pardörrar finns kvar. Invändigt finns ursprungliga klassrumsdörrar (fyllningsdörrar) kvar och originalfodren är delvis bevarade. I övrigt är inredningen ny.

Huvudbyggnaden förbinds med hus 2 genom en täckt pelargång med höga träpelare och ett plåttäckt tak.

Hus 2: Byggnaden är ett äldre envåningshus med inredd vind. Den uppfördes som kyrkskola år 1914 efter ritningar av en byggmästare Eriksson från Storvreta. Huset har stensockel, trästomme och fasader av stående, faluröd locklistpanel. Taket är ett sadeltak med enkupiga tegelpannor. På taknocken reser sig två tegelskorstenar med profilerade krön. Fönstren är stora korspostfönster, vindsvåningen har låga ”sidliggarfönster” på husets långsidor. En lägre tillbyggnad mot norr har gjorts på senare år.

Hus 3: Ett gammalt uthus i trä med faluröd fasspontpanel och sadeltak med

tegelimiterande plåt. Bräddörrar med utvändiga bandgångjärn.

Kulturhistorisk bedömning

Hus 1 har ett arkitekturhistoriskt värde som ett verk av John Åkerlund, en av den svenska nationalromantikens mer kända arkitekter. Tyvärr har mycket av byggnadens kulturhistoriska värden gått till spillo genom mindre lyckade ombyggnader, såsom tilläggsisoleringen av fasaderna, men framförallt genom att de ursprungliga fönstren byttes ut.

Hus 2 har ett visst värde i sin egenskap av kyrkskola från 1900-talets början, men har genom senare ombyggnader förlorat mycket av sin ursprungskaraktär.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Hus 1: Faluröd locklistpanel, ursprungliga entrédörrar, tegeltak.

Hus 2: Ursprungliga fönster, faluröd panel, tegeltak, tegelskorstenar.

Hus 3: Bräddörrar med bandgångjärn samt faluröd fasspontpanel.

Skolgården med huvudbyggnaden

Skolgården från söder

SUNNERSTASKOLAN

Byggnadsbeskrivning

Sunnerstaskolan ligger i anslutning till det gamla egnahemssamhället Sunnersta strax väster om gamla Stockholmsvägen, Dag Hammarskjölds väg.

Gamla skolan: Skolhuset byggdes först 1924 efter ritningar av Viktor Holmgren men tillbyggdes redan 1930 efter ritningar av Simon Lindsjö. Skolan är byggd i två våningar med stomme av tegel på en putsad betongsockel. Fasaderna är slätputsade, försedda med putsade hörnkedjor och avfärgade med gul plastfärg. Byggnaden består av en långsträckt mittdel som flankeras av två tvärställda byggnadskroppar. Mot väster framstår dessa som sidoraliter medan de mot gården springer fram som två flyglar. Mot gården har senare (1999 eller 2000) tillbyggt ett utanpåliggande hisschakt. Taken på byggnadskropparna är tegeltäckta sadeltak. Fönstren är nya men har försetts med utanpåliggande ”falska” spröjsar för att likna de gamla. På taket finns ett antal vindskupor bevarade i orginalskick. Entrépartierna har nya aluminiumdörrar.

Invändigt är byggnaden i det närmaste helt förnyad och endast fragment av ursprunglig inredning finns kvar.

Nya skolan: Väster om gamla skolbyggnaden ligger den nya delen av Sunnerstaskolan tillkommen på 1970-talet. Det är ett till ytan utsträckt komplex med flera olika husvolymer i en till två våningar. Fasadmaterialet är vit kalksandsten, så kallat mexitegel. De tidigare platta taken har byggts om till flacka sadeltak. På taken har byggts stora volymer för en ny ventilationsanläggning.

Kulturhistorisk bedömning

Utvändigt sett har byggnaden kvar sin karaktär av nationalromantik och 20-talsklassicism. Skolan har dock genom alla

ombyggnader förlorat mycket av sina kulturhistoriska kvaliteter.

Nya skolan har ej bedömts ur kulturhistorisk synvinkel.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Fasadputs, takkupor, 1-kupiga taktegelpannor, stentrappor vid gårdsentréerna, trapphus med kalkstensgolv.

Den gamla skolbyggnaden. Mitt i bild ses den nya utbyggnaden för hiss

Fasad mot gamla riksvägen i öster

SKOGSTIBBLE SKOLA

Byggnadsbeskrivning

Skogstibble skola är belägen i ett öppet slättlandskap ett hundratal meter söder om den medeltida sockenkyrkan. Det är en enkel, rektangulär skolbyggnad från 1954. Den är byggd i två våningar med tegelstomme. Sockeln är av putsad betong, fasaderna är spritputsade och avfärgade i gult samt försedda med slätputsade vita fönsteromfattningar. Taket är ett sadeltak täckt med röda betongpannor. Fönsterna är kvar i originalskick. Entrén finns på östra gaveln. Ursprungliga glasade dubbeldörrar i trä finns kvar och över dem har fasaden ett mönster med smala fönsterslitsar fyllda med glasbetong. På västra gaveln finns en utrymningstrappa och en ny ventilationskanal i plåt samt en mindre entré genom en enkeldörr. Mot skolgården i söder finns en balkong på bottenvåningen med trappa ner till marken. Balkongen har smidesräcke och klinkergolv.

Invändigt har skolan i stort sett bevarat ursprunglig inredning. Trapphuset har kalkstensgolv och svarta smidesräcken. De fanerade glasade dörrpartierna mellan trapphuset och korridorerna har målats vita. Taket i korridorer är nedpendlat för att dölja nya ventilationskanaler. Dörrarna till klassrum är av den tidstypiska släta, fanerade modellen.

Kulturhistorisk bedömning

Skogstibble är en tidstypisk skola från 1950-talet relativt välbevarad i originalskick. Den har dock inga större arkitektoniska kvaliteter.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde.

Exteriör: Fasadputs, balkong- och trappräcken, dörrar och fönster i originalutförande.

Interiör: Kalkstensbeläggning i trappa och vestibul, samtliga ursprungliga snickerier, trappräcke.

Fasad mot söder.

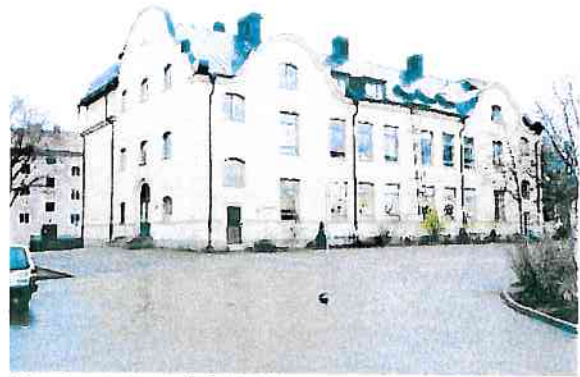
SVERKERSKOLAN

Byggnadsbeskrivning

Sverkerskolan uppfördes 1905-06. Skolan är belägen i Yttre Luthagen i kv Sverker och upptar ett helt kvarter i rutnätsstaden. Skolan består av tre byggnader. Huvudbyggnaden från 1906 är belägen längs Tegnérgatan, nybyggnaden från 1923 är belägen på andra sidan skolgården längs Ringgatan. Senare har en låg skolmatsalsbyggnad tillkommit. Västra halvan av kvarteret upptas till stor del av skolans grusade idrottsplan. Skolgården är asfalterad och rymmer även en grusad lekplats. Skolan omges av gamla, uppväxta lövträd.

Hus 1.

Exteriör: Byggnaden är uppförd 1905-06 efter ritningar av arkitekten Ture Stenberg. På en sockel av granit är skolan uppförd i två våningar med en stomme av tegel. Fasaderna är putsade och avfärgade i ljus ockragult. Fasaderna är vidare försedda med putsade hörnkedjor, och fönsteromfattningar i form av ritsade mönster. Byggnaden har formen av en rektangulär längsgående kropp som mot Tegnérgatan är försedd med två tornliknande utbyggnader i hörnen. Tornkropparna är byggda i tre hela våningar och har påkostade takformer med ett nedre svängt tälttak krönt av en kupol. Takmaterialet är falsad skivplåt. Den längsgående byggnadskroppen har ett sadeltak. Gavelröstena har en svängd, bågformad profil som avslutas med voluter mot takfoten. Gårdsfasaden har två frontespiser med liknande svängd kontur som bryter genom takfoten. Mot Tegnérgatan finns en dekorativ frontespis i fasadens mitt smyckad med festonger som omger en cirkelrund yta. Även tornkropparna har liknande gavelmotiv i takfot mot söder. Fasadputsen är en grov stänkputs med dålig vidhäftning mot underlaget och har därför börjat spricka.

Hus 1, vy över skolgården

Fasad mot Tegnérgatan

Hus 1, entréparti på östra gaveln

Byggnaden är planmässigt indelad i två halvror med varsitt trapphus och entréer från gavlarna. Entrépartierna är likadant utformade och har granittrappa samt dubbeldörr i en rundbågig öppning försedd med putsade, profilerade omfattningar med festonger. Det hela kröns av en kartusch med årtaliet 1905 inskrivet. Perspektivfönsterna utan mittpost och spröjsar är ej ursprungliga, utan troligen från 1960-talet.

Byggnaden hör stilmässigt till det tidiga 1900-talets nybarock med inslag av jugend.

Interiör: Bjälklagen består av murade och putsade stickbågsvalv mellan tvärgående stålbalkar. Byggnaden har en symmetrisk plan. Varje våningsplan har i anslutning till trapphuset kapprum som fungerar som sluss mellan trapphus och klassrum. Idag används dock delvis trapphusen som kapprum vilket medfört att brandavskiljande aluminiumpartier monterats i trapphuset på varje våning. Vidare har de murade kryssvalven i vestibulerna dolts bakom nedhängande akustikplattor.

Ursprungliga snickerier i form av socklar, dörrfoder och dörrar är till stor del bevarade. Dörrarna till trapphuset kröns av profilerade överstycken. De äldre dubbeldörrarna har här delvis ersatts av enkeldörrar. Golven i trapphus och vestibul är täckta med kalkstensplattor. I kapprummen finns ursprungliga keramiska röda och vita golvplattor kvar med en fris av mindre plattor.

Hus 2, annexet.

Exteriör: Byggt 1923 efter ritningar av stadsarkitekt Gunnar Leche. Byggnaden avgränsar skolgården mot norr längs Ringgatan. Huvuddelen av byggnaden innehåller gymnastikhall. Gymnastikhallsdelen upptas i hela sin bredd av hallen och vänder långsidan mot

Trapphus i hus 1. Originalsnickerier och kryssvalv dolt bakom akustikplattor

Matsalen, kan beskrivas som en dåligt anpassad nybyggnad från 60-talet

skolgården. Den flankeras av en framspringande, bredare byggnadsdel. Mot skolgården har byggnaden en envåning rundbågig loggia framför gymnastikhallen. Med sitt asymmetriska takfall har gymnastikhallsdelen tre hela våningar mot skolgården, men två våningar och en vindsvåning med takkupor mot Ringgatan. Den bredare byggnadsdelen är i två våningar med vind och vänder en bred renässansgavel mot Syslromansgatan.

Byggnaden är uppförd med stomme av tegel och fasader av slammat tegel avfärgade med plastfärg i ockragult och vitt. Fasaderna har mönstermurade partier mellan fönstren och under takfot. De är även prydda med dekorativa ankarslutar. Gaveln mot Syslromansgatan uppvisar ett renässansmotiv med sin svängda gavelröstprofil. Taket är ett sadeltak täckt med enkupiga tegelpannor. Fönstren är tätspröjsade och målade i grönt. De är bevarade i originalskick. Även

entrédörrarna, dubbeldörrar med tre fyllningar per dörrblad, är bevarade i originalskick. Loggian har keramiska golvplattor samt målat bjälktak och konstfullt smidda dragjärn.

Interiör: Gymnastikhallsdelen är till stor del invändigt ombyggd. Den breda delen av byggnaden inrymmer bl.a. slöjd och har ett trapphus som även leder till våningen över gymnastikhallen som har en sidokorridorsplan. Trapphuset är välbevarat i originalskick med golv- och trappbeläggning av kalksten, fönsterbänkar i kalksten, dekorativa smidesräcken, dörrfoder, betsade fyrfyllningsdörrar samt dörröverstycken med inspiration från de berömda dörrarna på Tidö slott i Västmanland.

Hus 3, matsal

Uppförd på 1960-talet i en våning med betongsockel, fasader i gult tegel samt platt tak.

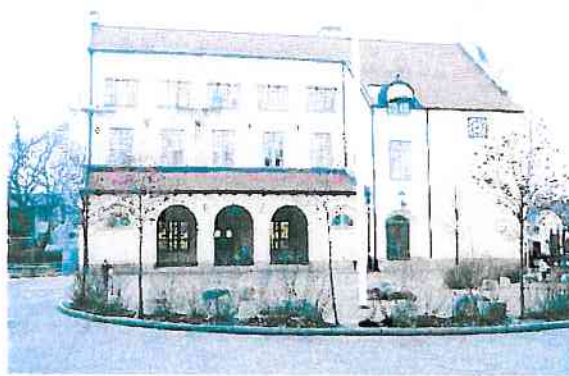
Kulturhistorisk bedömning

Hus 1 och 2 äger ett stort kultur- och arkitekturhistoriskt värde. De är i hög grad välbevarade i ursprunglig stil. Hus 1 är dock delvis förvanskat genom de nya fönster som inte passar byggnadsstilen. Tillsammans med Vaksalaskolan framstår Sverkerskolan som kommunens arkitektoniskt mest framstående skolbyggnader från det tidiga 1900-talet, vilka dessutom fortfarande är i bruk.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Hus 1

Exteriör: Naturstenssockel, puts som fasadmateriäl, ursprungliga fasadornament, stentrappor och entrédörrar, falsad skivplåt på tak, plåtskorstenar.

Annexet, hus 2, från 1923. Fasad mot skolgården i söder

Annexet, gavel mot Syslomanngatan

Interiör: Trapphus med ursprunglig kalkstensbeläggning och trappräcken, kryssvalv i vestibuler, golvbeläggning i kapprum, samtliga ursprungliga snickerier.

Hus 2

Exteriör: Naturstenssockel, fasadputs och fasadornament i form av mönstermurning och ankarslutar, originalfönster och dörrar, enkupiga taktegelpannor.

Interiör: Ursprungliga snickerier, kalkstensytor, smidesräcken.

Hus 3

Byggnaden har inga kulturhistoriska värden.

Riktlinjer

Hus 1: fasadputsen ses över, ursprunglig slätputs återställs och avfärgas med kalkfärg. Fönster byts mot nya som bättre liknar de ursprungliga fönstren.

Brandskyddsväggar i trapphus samt nedpendlade akustikplattor i vestibulerna verkar i hög grad negativt på upplevelsen av interiören. Brandskyddet och akustikbehandlingen bör därför ges en bättre anpassad lösning.

Hus 1 och 2 ges skyddsbestämmelser i detaljplan för att säkerställa bevarandet av ovanstående detaljer.

TIUNDASKOLAN

Tiundaskolan är belägen på platsen för gamla S:t Eriks lervarufabriker i västra delen av borte Luthagen på gränsen mot Rickomberga. Den är byggd 1963-64 för mellanstadiet och högstadiet i den då nyinrättade grundskolan.

Byggnadsbeskrivning

Skolan är ritad av Matell & Nordström arkitekter, Uppsala. Den består av sju byggnader med en byggnad vardera för högstadiet, mellanstadiet, matsal och aula, verkstad för tekniska ämnen, administration och bibliotek, hemkunskap samt gymnastik. Tre byggnader avgränsar skolgården mot Sibyllegatan, Ringgatan och Tiundagatan. Södra delen av skolgården upptas av en idrottsplan i anslutning till gymnastikhallen. På skolgården mellan verkstadsbyggnaden och mellanstadiet finns en rastgård med ett arrangemang av platsgjutna betongbassänger med buskar och sittbänkar.

Byggnaden för högstadiet är uppförd i två våningar, övriga byggnader är envåninga. Byggnaderna har en enhetlig gestaltning i form och material. Husen är källarlösa och är byggda på en grundplatta av betong. Byggnadsstommarna är i armerad betong. Fasadmaterial är rött tegel med inslag av puts. Fasaderna avslutas uppåt av en sinusprofilerad takfotsplåt i grågrönt, neddragen till fönsternas överkant. Taken har flack lutning, några är helt platta. Takmaterialet är trapetskorrugerad plåt. Mellan byggnaderna löper täckta gångar med stålpelare och tak av trapetskorrugerad plåt. Fönsterpartierna är utformade som fönsterband med omväxlande höga och låga bröstningar.

Entréerna har stora glasade öppningar där de ursprungliga träpartierna har bytts mot nya i aluminiumprofiler. Hus E har dock bevarat ursprungligt entréparti med

träprofiler. Hus A, för högstadiet, har på övervåningen ett slags utkragande, breda

Högstadiabyggnaden och en av de täckta pelargångarna över skolgården.

Orienteringstavla med gjuten betongram. En sliten originaldetalj.

putsade burspråk. Här har påbyggnader på taket gjorts för ny ventilationsanläggning.

Smärre tillbyggnader i trä har utförts på matsalsbyggnaden och hemkunskapsbyggnaden.

Interiörer

Av interiörerna är det matsalen i hus B samt vestibulen i högstadiet, hus A, som är av kulturhistoriskt intresse. Fondväggarna i matsalen är murade i rött tegel som murats i varierande mönster. Inslag av kakel i grått och svart finns också. I vestibulen i hus A finns en fast konstnärlig utsmyckning i form av en dekorativt murad tegelvägg. Konstnärens namn har ej stått att finna i källorna. Väggen har delvis dolts bakom ett nytt nedpendlat innertak som döljer ventilationskanaler. Den är också

uppstyckad eftersom vestibulen delats upp i mindre rum med en ny lättvägg. Övriga interiörer är ganska förvanskade: korridorerna i mellanstadiet har styckats upp i mindre delar och vissa invändiga tegelväggar har målats över.

Kulturhistorisk bedömning

Tiundaskolan är ett representativt exempel på 1960-talets skolbyggande vilket karakteriseras av ett utspritt paviljongsystem med låga byggnader för olika ändamål. Stilmässigt hör den hemma i 1960-talets modernism med drag av den nya brutalismen. Den karakteriseras av användandet och framhävandet av äkta material som tegel, stål och betong. Det myckna användandet av tegel känns naturligt här med platsens anknytning till det gamla tegelbruket.

Skolgården med sina täckta stålpelargångar och rastgården med betongbassängerna känns mycket typiska i sammanhanget. Trots sentida förändringar äger Tiundaskolan ett kultur- och arkitekturhistoriskt intresse.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Skolgård och byggnadsexteriör: Täckta stålpelargångar, rastgård med "betongbassänger" och bänkar, fasadtegel, ursprungligt entréparti på hus E.

Interiör: Dekormurade tegelväggar i matsal, tegeldekoration på vägg i högstadiebyggnaden.

Riktlinjer

Skolan ger ett slitet intryck och skulle tjäna på en varsam, genomtänkt renovering, som tar hänsyn till de ursprungliga arkitektoniska ambitionerna. T.ex. bör de övermålade invändiga tegelväggarna åter tas fram och de okänsliga ventilationsdragningarna i högstadiebyggnaden måste på sikt ändras

så att den konstnärliga utsmyckningen åter kommer till sin rätt.

Matsalen med sin konstnärligt utformade tegel- och kakelvägg

Konstnärlig tegelutsmyckning i datarum som tidigare var en del av trapphuset. Ventilationsinstallationer skymmer utsmyckningens övre del

ERIKSSKOLAN

Skolan hette från början Rickombergaskolan men fick sin nuvarande namn 1951. Den byggdes av Bondkyrko församling efter ritningar av L.N. Gramén och invigdes 1926. Eriksskolan är belägen i anslutning om Rickomberga gamla egnahemssamhälle, det första i sitt slag i Uppsala. Mot norr breder skogspartiet vid Stabby backar ut sig.

Byggnadsbeskrivning

Skolan består av två byggnader, dels det ursprungliga skolhuset (hus 1) och dels ett f.d. lärarbostadshus (hus 2) som senare byggts om till skola.

Hus 1

Exteriör

På en putsad betongsockel är skolan byggd i två våningar med murad stomme i tegel. Huset har en nordsydlig längdriktning och i slutningen mot öster har byggnaden en suterrängvåning. Huset har en sidokorridorsplan med klassrum mot öster. Trapphuset är utbyggt på byggnadens västra långsida, symmetriskt uppställt i fasadens mittaxel. Fasaderna är putsade. Fasadliven är slammade, fönsteromfattningar och hörnkedjor samt takfotslist är slätputsade och avfärgade i vitt med plastfärg. Även slamningen är avfärgad i syntetfärg i sandaktig gulbrun kulör. Byggnaden har höga, spröjsade tvåluftsfönster bevarade i orginalskick. Taket är ett brutet sadeltak täckt med tegelpannor. På nock sitter två tegelskorstenar. Takkuporna har bevarat ursprunglig plåtslagning med en dekorativa, klassicerande gesimser. På östsidan finns en entrédörr till suterrängplanet. Den är en ursprunglig fyllningsdörr med glasad, spröjsad överdel.

Trapphuset har ett brutet sadeltak där nedre takfallet har en svängd kontur.

Trapphusentrén har två granitpilastrar och kröns av en gesims med tandsnittsfris.

Hus 1, fasad mot väster

Hus 2, f.d. lärarbostadshus

Hus 1, fasad mot öster

Ovanpå den sitter ett frontonkrönt fönster. Dubbeldörren i brunmålat trä är ej ursprunglig. På södra gaveln finns också en entré med granitpilastrar krönt av ett listverk med tandsnittsfris. Dubbeldörren är lika den till trapphuset. Granittrappor leder upp till entrédörrarna.

Interiör

Trapphuset har golv av kalksten och smidesräcke i trappan. I korridorer och klassrum finns ursprungliga snickerier i form av dörrar och sockellister kvar. Fönstren har utanpåliggande spanjoletter i förnicklat stål, som var vanligt på 1920-talet.

Hus 2

Huset har under 2000 genomgått en invändig ombyggnad.

Exteriör

Byggnaden är uppförd i två våningar på en källare med betongmurar. Sockeln är spritputsad i grått, fasaderna är spritputsade och avfärgade i ockragult. Hörnkedjor och fönsteromfattningar är slätputsade i samma färg. Byggnaden har ett brutet sadeltak täckt med röda betongpannor. Vinden är inredd och försedd med takkupor. På taknock finns tre plåtklädda skorstenar. Fönstren har två lufter och spröjsade kopplade bågar. På norra långsidans fasad finns två entrétrappor i betong med stålräcken. Vid varje trappa finns två entrédörrar från 1920-talet. Den ena av dörrarna vid varje trapp leder till vinden. Förmodligen hade varje lägenhet på så sätt separat entré innan bostäderna byggdes om till klassrum.

Interiör

Byggnaden har ej besiktats invändigt.

Kulturhistorisk bedömning

Eriksskolan är en välbevarad skola från 1920-talet och har därigenom ett kulturhistoriskt värde.

Delar av kulturhistoriskt/estetiskt värde
Hus 1 och 2: Fasadputs, entrépartier, takkupor i originalskick, tegeltak, samtliga ursprungliga snickerier.

Riktlinjer

Vid detaljplaneläggning bör bägge byggnaderna ges utvändiga skyddsbestämmelser genom q-märkning. Vid underhåll av fasad på hus 1 ersätts plastfärger med kalkfärg.

STAVBY SKOLA

Stavby skola är en gammal kyrkskola belägen i kyrkans direkta närhet. Den nuvarande skolbyggnaden är uppförd 1926. En om- och tillbyggnad genomfördes under 1990-talet efter ritningar av Uppfeldt och Wallerstedts arkitektkontor.

Byggnadsbeskrivning

Skolan är en långsträckt envåningsbyggnad i trä. Vid ombyggnaden fick huset sin nuvarande längd genom att det byggdes ut från ändarna. Sockeln på gamla delen är putsad och av oputsad betong på de nya delarna. Stommen är av trä och fasaderna är klädda med stående, faluröd locklistpanel. Sadeltaket är täckt med röda betongpannor. Mot kyrkan och landsvägen har huset en frontespis i sin mittaxel. Mot gården är det försett med en bred släpkupa. De ursprungliga korspostfönstren är bevarade. Mot skolgården har byggnaden två entréer med träpilastrar och profilerade överstycken samt dubbeldörrar i trä.

Invändigt finns vissa ursprungliga snickerier såsom fyllningsdörrar kvar. Vid ombyggnaden försågs huset med hiss och ett mekaniskt till- och frånluftssystem.

Kulturhistorisk bedömning

Utvändigt sett har byggnaden genom sina väl anpassade tillbyggnader bevarat mycket av sin ursprungliga karaktär. Byggnaden har därför ett visst kulturhistoriskt värde.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Fasadpanel, entrépartierna, tegeltak.

*Stavby skola, vy från kyrkbacken vid klockstapeln.
Skolan har väl anpassade tillbyggnader på sidorna*

DOMARRINGENS SKOLA

Domarringens skola är belägen i yttre Svartbäcken intill Swedenborgsgatan och Svartbäckens småstugeområde. I skolans närområde finns de gamla grustagen på Tunåsen.

Byggnadsbeskrivning

Exteriör

Skolan byggdes 1948 och ritades av Gunnar Leche. Domarringens skola uppfördes för småskolan och folkskolan. Den har formen av ett långsträckt byggnadskomplex i östvästlig riktning med två halvor förskjutna i sidled sammanlänkade av en trevånig tvärställd byggnadskropp. Småskolan ligger i västra halvan och folkskolan i den östra. Skolgården breder ut sig både mot söder och norr. Småskoledelen avskiljs från folkskoledelen av en mot söder utskjutande täckt rasthallsflygel som avslutas med den före detta vaktmästarbostaden. Längs Swedenborgsgatan i öster finns också en täckt rasthall som utgår mot söder från folkskoledelen. En tillbyggnad i två våningar mot norr gjordes omkring 1990. Tillbyggnaden tar upp fasadmaterialet i den gamla skolan. 1964 byggdes skolmatsal och gymnastikhall i en nybyggnad söder om skolan intill idrottsplanen. Nybyggnaden, ritad av Kjell Wennerholm, är uppförd i en tidstypisk modernistiskt stil. Till skolan hör även en klassrumsbarack i en våning längs Swedenborgsgatan och en barack för kansliet på idrottsplanens norra sida.

Skolan är byggd med traditionellt murad tegelstomme. Småskolan är uppförd som en envånig paviljong medan folkskoledelen är byggd i tre våningar. Den senare tillbyggnaden har stomme i armerad betong och röda tegelfasader. Socklarna är klädda med granitplattor, fasaderna är av rött tegel. Taken är täckta med 2-kupiga tegelpannor. Småskolepaviljongen har dock ett papptäckt pulpettak med dekorativt murade skorstenar och

Småskoledelen med uteklassrum t.v. och den täckta rasthallen

Småskolepaviljongen med dekorativt murade skorstenar

Huvudentrén till folkskoledelen

profilerade taktassar. Klassrummen har stora, spröjsade tvåluftsfönster. Korridorerna mot norr har mindre enluftsfönster. Mot norr finns även franska balkonger med smidesräcken. Dessutom finns flera mindre fönster av olika former. Samtliga fönster är bevarade i ursprungligt utförande. De ursprungliga entrépartierna finns kvar. De har glasade, fernissade träpartier. Folkskoledelen har ett indraget entréparti med profilerad granitombfättning och med sidor av bandrustik i tegel och granit. Två breda glasade dubbeldörrar i fernissad ekfanér leder in till trapphuset. Småskoledelen har uteklassrum med direktförbindelse till ordinarie innanförliggande klassrum. Uterummen skiljs åt av tegelmurar. De täckta rasthallarna har runda pelare i granit och dekorativt formade takstolar.

Interiör

Skolan har den vanliga sidokorridorsplanen med korridorer mot norr och klassrum mot söder. Golven och trapporna i trapphusen har konststensbeläggning. Trapporna har smäckra järnräcken. Mellan korridorer och trapphus finns stora glaspartier i fanérade träprofiler med glasade dörrar. Ursprungliga snickerier finns kvar.

I stora trapphuset hänger en stor Bruno Liljeforsmålning med lågt flygande svanar över vatten. Taket i trapphuset är prydd med en målad stjärnhimmel (konstnär okänd) På väggen finns en liten infälld stenmosaik.

Kulturhistorisk bedömning

Arkitektoniskt sett hör Domarringens skola till de mest genomarbetade skolor som byggts i Uppsala. Skolan är i stort sett bevarad i originalskick. Den har ett högt kultur- och arkitekturhistoriskt värde.

Matsal och gymnastikhall från 1964

Trapphuset i folkskoledelen med stjärnhimlen i taket

Korridoren i småskoledelen

Detaljer/material av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Exteriör: Fasadtegel, , taktegel, ursprungliga entrépartier och fönstersnickerier, täckta rasthallar.

Interiör: Konstnärlig utsmyckning i trapphus, konststensplattor i vestibuler och trapphus, ursprungliga glasade dörrpartier, ursprungliga snickerier såsom klassrumsdörrar och sockellister, omålat trätak i småskolepaviljongen.

Riktlinjer

Domarringens skola bör vid framtida detaljplaneläggning ges beteckningen ”q” och förses med ut- och invändiga skyddsföreskrifter. Vård och underhåll bör ske med ursprungliga material och metoder.

BRANTINGSSKOLAN

Brantingssskolan var den första enhetsskolan som byggdes i Uppsala. Det var den skolform som efterträdde folkskolan och som föregick den nuvarande grundskolan. Den nya skolbyggnaden stod färdig 1958. Den ligger på Brantingstorgs södra sida. Torget är stadsdelscentrum för Salabacke. Skolan förlades dit i enlighet med den grannskapsideologi som styrde planeringen vid utbyggnaden av nya stadsdelar på 50-talet.

Byggnadsbeskrivning

Skolan är belägen längs Hjalmar Brantingsgatan och Gröna gatan på Brantings torgs sydsida. Den ritades av arkitektkontoret Ancker-Gate-Lindgren från Stockholm, som några år tidigare ritat det stora bostadskvarteret Gröna gatan och centrumanläggningen vid torget. Den långa delen vid Brantingsgatan är uppstyckad i tre sammanhängande delar. Mot torget vänder sig den stora huvudentrén. Här finns även skolans centrala trapphus och ingång till aula och matsal.

Skolgården är asfalterad och uppdelad i mindre enheter med röda, låga plank. Det

finns även trädgrupper och sittbänkar på gården. Mot söder finns en idrottsplan och en gymnastikhall. I ett hörn av skolgården är den f.d. vaktmästarbostaden belägen som numera används som skolsköterskemot-tagning. På skolgården finns en abstrakt skulptur av svetsade kopparplåtar: Soluret från 1964 av Staffan Östlund.

Huvudbyggnad

Exteriör: Huvudbyggnaden har sockel av betong klädd med ljusgrå konststensplattor och är byggda med platsgjutna betongpelarstommar i två och tre våningar. Fasaderna är konsekvent gestaltade med stommen markerad som ett rutnätsmönster i grå konststensplattor. Mot skolgården har

fasaderna fönsterband och bröstningar i rött tegel i. Mot Hjalmar Brantingsgatan markeras endast bjälklagen. Resten av fasaderna består av rött tegel med mindre fönster. Ett undantag är rektorsexpeditionen som även på denna sida har fönsterband och markerad pelarstomme i fasaden. Taken är flacka sadeltak respektive svagt lutande pulpettak täckta med plåt. Entréerna är indragna i fasad med sidor klädda med ljusgrå konststen. Ursprungliga glasade träpartier har bytts mot nya i bruneloxerad aluminium. De stora uppglasade fasadpartierna i anslutning till aula och trapphus har bytts mot fönster med grova aluminiumprofiler. Ett undantag är fönsterväggen över entrén mot Brantingstorg som har kvar ursprungliga fennissade ekfönster.

Interiör: Skolan har varierad planlösning med både mittkorridorsplaner och sidokorridorsplaner. Huvudtrapphuset vid

Skolgården med Staffan Östlunds skulptur

Utbyggnad för hiss mot skolgården framför huvudentrén

aulan har en strikt geometrisk och klar uppbyggnad med raka trapplopp, smäckra betongkonstruktioner och stålräcken. Den ursprungliga enkelheten har gått förlorad genom en rörig färgsättning i med signalröda pelare samt genom det sänkta innertaket. I trapphuset finns vidare en stor väggmålning med skärgårdsmotiv av konstnären Harald Lindberg. Trapphusen golv- och trappbeläggning i grå kalksten. Av övrig konstnärlig utsmyckning kan nämnas en mosaik i ett av trapphusen.

Aulan har delvis bevarat ursprunglig inredning i form av bänkinredning. Väggarna i oputsat tegel har dock målats vita. Originalarmatureerna i form av ståltrådglober klädda med vitt tyg finns kvar.

Sidokorridorsplanerna har ytterväggar i rött tegel. Korridortaken är sänkta, på grund av att man velat dölja senare tillkomna ventilationsrör, och innerväggarna är målade i mörkgrått. Korridorerna upplevs därför som mörka och trånga.

För närvarande (januari 2001) pågår tillbyggnad av utvändiga hissar i anslutning till trapphusen. En utbyggnad för hiss vid huvudentrén har redan gjorts och ytterligare två hissar är under byggnad i fasad mot Hjalmar Brantingsgatan. Den färdiga hissbyggnaden har fasader av rödgul träpanel och hissinklädnad i ljusgrå plåt.

Gymnastikhall

Gymnastikhallen har fasader där de vertikala betongpelarna markerats. Fasadmateriäl är annars rött tegel. Hallen har små fönster i markplan samt ett fönsterband vid takfot. Fönstren mot Årstagatan var tidigare större men har förminskats.

F.d. vaktmästarbostaden, nu skolläkarmottagning

Centraltrapphuset med fresk av Harald Lindberg

Aulan

Vaktmästarbostad

Den före detta vaktmästarbostaden är byggd i en våning och har en enkel form med låg betongsockel och släta, röda tegelfasader utan takfotsmarkering. Taket är ett flackt, plåttäckt sadeltak.

Kulturhistorisk bedömning

Brantingskolan har ett lokalhistoriskt intresse som den första grundskolebyggnaden i Uppsala. Den ritades av ett framstående arkitektkontor, Ancker-Gate-Lindegren, och har således även ett arkitekturhistoriskt värde. Skolan är relativt välbevarad i originalutförande. Den är ett framstående exempel på sin tids skolbyggande med välstuderade fasader och detaljer i övrigt. Formmässigt skiljer den sig med sin strikta modernism mycket från det tidiga 50-talets arkitektur som hade ett mjukare och mer idylliskt formspråk.

Brantingskolan har sammantaget ett stort kultur- och arkitekturhistoriskt värde.

Detaljer av kulturhistoriskt/estetiskt värde

Exteriör: Skulptur på skolgården, ursprungliga fasadmaterial och takformer, ursprungliga fönstersnickerier.

Interiör: trapphus med kalkstensbeläggning och stålräcken, väggmålning vid aulan, väggmosaik i trapphus, aulan med originalbänkar och –armaturer.

Riktlinjer

Den genomförda utbyggnaden för hiss kunde ha fått en till byggnaden bättre anpassad form med material som ansluter till skolan i övrigt. Det är beklagligt att bygget har genomförts utan hänsyn till byggnadens kultur- och arkitekturhistoriska värden. Den mörka färgen i korridorerna och den märkliga färgsättningen i huvudtrapphuset bör ersättas av ljusare färger mer i enlighet med originalutförandet. Önskvärt vore även att

ta bort den vita färgen från tegelväggarna i aulan.

SKYTTORPSSKOLAN

Skolan är beläget i Skyttorps stationsområde, vid Åsbyvägen i utkanten av det gamla egnahemssamhället. Den ligger på Vattholmaåsen i slutningen ner mot Fyrisån.

Skolan består av tre byggnader. Dels det stora skolhuset från 1951 som ersatte den gamla folkskolan, dels lågstadiebyggnaden från 1965 och gymnastikhall och matsal från 1970-talet.

Byggnadsbeskrivning

1. Huvudbyggnaden uppfördes 1951 efter ritningar av Tage Rosenlind. Det är en tidstypisk långsträckt byggnadskropp med sidokorridorplan i två våningar på en hög källarvåning. På en spritputsad, grå betongsockel är huset uppfört med stomme i tegel och fasader av rött tegel. Taket är ett sadeltak täckt med tegelprofilerad, röd plåt. Taksprånget är minimalt. Skolan har en genomgående trapphall med entréer både mot gata och skolgård. Entrépartierna är försedda med profilerade stenomfattningar och har kvar sina ursprungliga glasade dörrpartier i trä med fernissad karosseripanel. Korridorerna har enluftsfönster med en smal vädringsluft, klassrummen har stora perspektivfönster. Samtliga fönsterbågar är bevarade i originalskick. Mot skolgården på bottenvåningen finns ett stort burspråksliknande, avlångt fönsterparti som arkitektonisk accent. Entrén mot gården är försedd med ett litet stolpstött sadeltak.

Invändigt har skolan i hög grad bevarat ursprungliga material med kalkstensbeläggning i trapphus och vestibul, fönsterbräder i kalksten, fernissade fönsterbågar och fanérade dörrar.

2. Lågstadieskolan, byggd 1966 efter ritningar av Noark, är inrymd i en envåning byggnad med rött fasadtegel och flackt

Fasad mot skolgården

sadeltak täckt med svart, tegelprofilerad plåt. Fasaderna är uppbrutna med långa fönsterband till klassrummen. Planen rymmer genomgående klassrum i hela husets bredd med separata entréer som försatts med nya dörrar i aluminiumprofiler.

3. Den yngsta byggnaden uppförd 1973, arkitekt Noark, rymmer gymnastikhall, matsal och bibliotek. Byggnaden är byggd i vinkel i en våning med hög sockelvåning och har rött fasadtegel samt sadeltak täckt med svart, tegelprofilerad plåt.

Kulturhistorisk bedömning

Huvudbyggnaden, hus 1, har ett kulturhistoriskt och arkitekturhistoriskt värde såsom en mycket välbevarad och tidstypisk skolbyggnad från åren kring 1950. Stilen kan karakteriseras som en mjukvariant av funktionalismen, vanlig vid denna tid och karakteristisk för den svenska "folkhemssarkitekturen."

De övriga byggnaderna har inte bedömts äga några kulturhistoriska värden.

Detaljer av kulturhistoriskt/arkitektoniskt värde

Exteriör: Fasadmateriäl, fönster, entrépartier med dörrar, stentrappor, smidesräcken och naturstensomfattningar samt skyddstak mot gården över entré.

Interiör: Trapphus och vestibul med kalkstensbeläggning, samtliga

originalsnickerier såsom dörrar, karmar, fönster och foder.

Riktlinjer

Hus 1 bör skyddas i detaljplan genom q-märkning så att ovan nämnda detaljer bevaras.

STORVRETASKOLAN

Skolan är centralt belägen i Storvreta. Den byggdes 1954-55 som en följd av stationssamhället Storvretas kraftiga tillväxt på 1940- och 50-talen. Arkitekt var Tage Rosenlind. Den ursprungliga skolan har senare kompletterats med flera nya byggnader.

Byggnadsbeskrivning

Hus 1: Uppfört 1955 efter ritningar av Tage Rosenlind. Byggnaden är uppdelad i 2 delar. En tvåvåningsdel med gult fasadtegel och en envåningsdel med putsfasader. Tvåvåningsdelen rymmer i dag expedition och kansli mm och envåningsdelen klassrum med sidokorridorsplan. Tvåvåningsdelen har källare samt murad tegelstomme och gult fasadtegel samt sadeltak täckt med tegel. Den låga klassrumslängan har källare, envåning stomme i cementsten samt fasader i gul stänkputs med vita släta omfattningar. Fasaden mot nordväst har dock gulmålade eternitplattor som fasadmateriäl. Taket är täckt med korrugerad plåt.

Byggnaden har bevarat ursprungliga fönster och dörrar. Huvudentrén har omfattning av slät sandsten och fönstren har omfattningar i gult tegel.

Invändigt finns ett påkostat trapphus med kalkstengolv, dekorativt smidesräcke och en keramisk relief med motiv ur socknens historia (konstnär Christina Lundgren-Alm, 1955). Dörren till klassrumskorridoren har abstrakt formade

glaspartier. Trapphusväggarna var tidigare av oputsat gult tegel men har senare målats i vitt.

Hus 2. Byggnaden utgör en förlängning av den äldre klassrumslängan. Den har en våning, sadeltak med korrugerad plåt samt gula ädelputsfasader som från början var avfärgade i rödbrunt. Ursprungliga fönstersnickerier finns kvar. Byggnaden är uppförd omkring 1960.

Hus 3: Lågstadiet från 1966, arkitekt Noark. Huset består av två förskjutna byggnadskroppar. Fasader av gult tegel och flackt sadeltak med plåttäckning.

Dessutom finns en barackliknande paviljong i trä från 70- eller 80-talet samt ett större komplex med matsal och gymnastikhall mm från 70-talet. Detta komplex har gult fasadtegel och sadeltak med svart korrugerad plåt.

Hus 1 (tv). Fasad mot skolgården

Trapphuset i hus 1 med keramisk skulptur av Christina Lundgren-Alm

Kulturhistorisk bedömning

Hus 1-2 har ett kulturhistoriskt och arkitekturhistoriskt värde såsom en välbevarad och tidstypisk skolbyggnad från 1950-talet. Liksom Skyttorpsskolan bär byggnaden drag av den typiskt svenska "folkhemsmodernismen" som karakteriseras av sin mjuka materialitet med tegel och puts i varma färger som kännetecknen.

De övriga byggnaderna har inte bedömts äga några kulturhistoriska värden.

Detaljer av

kulturhistoriskt/arkitektoniskt värde

Hus 1-2: *Exteriör*: Fasadmateriäl, taktegel, ursprungliga dörrar och fönster. *Interiör*: Trapphuset med kalkstensgolv, smidesräcke, keramisk relief, dörrar.

Riktlinjer

Hus 1: De övermålade tegelväggarna i trapphuset i bör återställas i originalskick för att ge interiören en mjukare, varmare karaktär i linje med husets ursprungliga kvaliteter. Hus 1-2 bör ges utvändiga skyddsbestämmelser vid detaljpanelläggning av skolan. Trapphuset i hus 1 bör också omfattas av skyddsbestämmelser.

Bild från trapphuset i hus 1. Tidstypiskt designade dörrar till klassrumskorridoren

Matsal och gymnastikhall. Vy från Årentunavägen